

2026/1472

30.6.2026

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2026/1472

z dnia 17 czerwca 2026 r.

w sprawie zmiany dyrektywy 2012/29/UE ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującej decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 82 ust. 2 lit. c),

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

po zasięgnięciu opinii Komitetu Regionów,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Aby zapewnić ofiarom przestępstw odpowiednie informacje, wsparcie i ochronę oraz możliwość uczestniczenia w postępowaniu karnym, Unia przyjęła dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE ⁽³⁾.
- (2) W dokumencie roboczym swoich służb z dnia 28 czerwca 2022 r. na temat oceny dyrektywy 2012/29/UE Komisja stwierdziła, że chociaż dyrektywa 2012/29/UE zasadniczo przyniosła oczekiwane korzyści i pozytywnie wpłynęła na prawa ofiar, nadal występują pewne konkretne problemy dotyczące praw ofiar ustanowionych w tej dyrektywie. Wykryte niedociągnięcia obejmują niewystarczającą możliwość dostępu do informacji oraz dostępu do wsparcia i ochrony zgodnie z potrzebami poszczególnych ofiar, niewystarczającą możliwość uczestniczenia w postępowaniu karnym lub uzyskania decyzji w sprawie odszkodowania od sprawcy w toku postępowania karnego. Celem niniejszej zmiany dyrektywy 2012/29/UE jest zaradzenie niedociągnięciom wykrytym przy okazji oceny tej dyrektywy i w licznych konsultacjach.
- (3) Ofiary doświadczające dyskryminacji interseksjonalnej są narażone na zwiększone ryzyko doznania szkody w wyniku wtórnej i ponownej wiktymizacji. Ważne jest zatem, aby przy wykonywaniu dyrektywy 2012/29/UE państwa członkowskie odpowiadały na szczególne potrzeby ofiar dotkniętych dyskryminacją interseksjonalną.

⁽¹⁾ Dz.U. C, C/2024/1592, 5.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/1592/oj>.

⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 21 maja 2026 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 8 czerwca 2026 r.

⁽³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 57, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj>).

- (4) Aby zapewnić kompleksowe kanały komunikacji, uwzględniające różnorodność potrzeb ofiar w odniesieniu do ich prawa dostępu do informacji, wszystkim ofiarom – niezależnie od tego, gdzie w Unii i w jakich okolicznościach doszło do popełnienia przestępstwa – powinno się zapewnić dostęp do linii zaufania dla ofiar pod ogólnounijnym numerem 116 006. Wprowadzenie tego numeru ogólnounijnego nie powinno zaważyć negatywnie na funkcjonowaniu istniejących już numerów krajowych, w tym numerów telefonów zaufania prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Linie zaufania dla ofiar powinny być dostępne nie tylko za pośrednictwem telefonu, ale także innych technologii informacyjno-komunikacyjnych, w tym aplikacji online i stron internetowych. Usługi takie mogą być również dostępne przez czat. Na stronach internetowych powinny być zamieszczane również określone w niniejszej dyrektywie informacje dotyczące zwiększania wiedzy o prawach ofiar i informowania o nich, co pozwoliłoby na usystematyzowanie zawartości stron internetowych i uniknięcie powielania ich treści w zakresie dotyczącym praw ofiar. Linie zaufania powinny zapewniać możliwość otrzymania przez ofiary informacji o ich prawach i uzyskania wsparcia emocjonalnego oraz skierowania ofiar do policji lub innych służb, w tym – w razie potrzeby – do innych specjalistycznych linii zaufania. Wsparcie emocjonalne można rozumieć jako empatyczne podejście do ofiar, zapewniające poczucie akceptacji i bezpieczeństwa oraz swobodę wypowiedzi. Linie zaufania powinny również kierować ofiary do innych specjalistycznych linii zaufania, o których mowa w decyzji Komisji 2007/116/WE^(*), takich jak zharmonizowane numery telefonu zaufania dla dzieci „116 111”, telefon zaufania w sprawie zaginionych dzieci „116 000” oraz numer telefonu zaufania dla ofiar przemocy wobec kobiet „116 016”. Usługi świadczone przez linie zaufania powinny być dostępne w języku urzędowym lub językach urzędowych państwa członkowskiego, zgodnie z jego prawem krajowym. W przypadku usług świadczonych przez linie zaufania państwa członkowskie powinny dążyć do zapewnienia świadczenia tych usług dodatkowo w przynajmniej jednym innym języku powszechnie rozumianym w danym państwie członkowskim. W takim przypadku do państwa członkowskiego należy decyzja, który dodatkowy język wybierze ono na podstawie obiektywnych kryteriów. Język powszechnie rozumiany to język używany w państwie członkowskim oprócz języka urzędowego lub języków urzędowych, który, jak można zasadnie oczekiwać, jest zrozumiały dla ofiary. Powszechnie rozumianym językiem może być na przykład język mniejszościowy w państwie członkowskim, język szczególnie narażonej grupy ludnościowej lub język powszechnie używany na skalę międzynarodową. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby usługi świadczone przez linie zaufania, udzielające ofiarom informacji określonych w niniejszej dyrektywie lub kierujące je do odpowiednich służb lub specjalistycznych linii zaufania z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, były świadczone w języku, który ofiara może zrozumieć, chociażby dzięki zastosowaniu technologii tłumaczenia pisemnego i ustnego. Linie zaufania powinny być obsługiwane w sposób bezpieczny, tak aby informacje, a w szczególności dane osobowe, nie były przekazywane w sposób umożliwiający nieuprawniony dostęp do nich. Ważne jest wdrożenie, bez naruszenia procedur krajowych, odpowiednich środków bezpieczeństwa zapobiegających nieuprawnionemu dostępowi. Ważne jest, aby linie zaufania były dostępne nie tylko za pośrednictwem połączeń krajowych pod ogólnounijnym numerem 116 006, ale również aby możliwe było połączenie się z nimi z innego państwa członkowskiego, w szczególności przez ofiary, które doznały szkody w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie ich zamieszkania. Należy to zapewnić na przykład poprzez udostępnienie dodatkowego numeru, pod który można dzwonić z innego państwa członkowskiego, aby połączyć się z linią zaufania, z którą ofiara chce się skontaktować w celu uzyskania odpowiedniej pomocy. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby wsparcie udzielane za pośrednictwem linii zaufania nie naruszało prawa ofiar do otrzymywania informacji o przysługujących im prawach i o ich sprawie oraz do kontaktowania się z właściwymi organami i z innymi ogólnymi lub specjalistycznymi służbami udzielającymi wsparcia ofiarom dzięki odpowiednim technologiom komunikacyjnym i informacyjnym. Linie zaufania powinny być obsługiwane przez odpowiednio przeszkolone osoby, w tym wolontariuszy, w celu zapewnienia wysokiego poziomu usług i uwzględnienia potrzeb ofiar zgodnie z istniejącymi standardami udzielania wysokojakościowego wsparcia. Linie zaufania powinny być obsługiwane zgodnie z przepisami ogólnymi dotyczącymi służb udzielających wsparcia ofiarom, określonymi w dyrektywie 2012/29/UE w brzmieniu zmienionym niniejszą dyrektywą, działać w interesie ofiar oraz powinny zapewniać poufność i być bezpłatne.
- (5) Należy usprawnić proces zawiadamiania o przestępstwach w Unii, aby zwalczać bezkarność, unikać ponownej wiktymizacji i zapewnić większe bezpieczeństwo społeczne. Ofiary, na przykład ofiary cyberprzestępczości, czasami nie są świadome tego, że są ofiarami przestępstwa, a jednak nadal doznają szkody. Konieczne jest przeciwdziałanie obojętności społeczeństwa wobec przestępczości poprzez podnoszenie świadomości społecznej, pomaganie ofiarom i eliminowanie wszelkich przeszkód utrudniających zawiadamianie o przestępstwach oraz stworzenie bezpieczniejszych warunków zawiadamiania przez ofiary o przestępstwach. Dotyczy to w szczególności ofiar, które są najmniej skłonne do zawiadamiania o przestępstwach, a które zazwyczaj właśnie najbardziej potrzebują ochrony. Aby rozwiązać problem niskiego poziomu zawiadamiania o przestępstwach, ważne jest również ułatwienie osobom, które wiedzą lub w dobrej wierze podejrzewają, że popełniono przestępstwo, zawiadamiania właściwych organów o popełnieniu przestępstwa.

(*) Decyzja Komisji 2007/116/WE z dnia 15 lutego 2007 r. w sprawie rezerwacji krajowego zakresu numeracyjnego zaczynającego się na „116” na potrzeby zharmonizowanych usług o walorze społecznym (Dz.U. L 49 z 17.2.2007, s. 30, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2007/116\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2007/116(1)/oj)).

- (6) Jeżeli nie zawiadamia się o przestępstwach lub jeżeli poziom zawiadamiania o przestępstwach jest niski, ma to wpływ na całą Unię i zakłóca prawidłowe funkcjonowanie europejskiej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Proces zawiadamiania o przestępstwach obejmuje różne czynności określone w obowiązujących przepisach proceduralnych ustanowionych w prawie krajowym. Czynności te obejmują, w zależności od przypadku, złożenie zawiadomienia lub podjęcie przez właściwe organy działań z urzędu. Należy zwiększyć skuteczność procesu zawiadamiania o przestępstwach, aby sprawniej zapobiegać przestępczości i odstraszać potencjalnych sprawców. Należy zatem zmienić dyrektywę 2012/29/UE, aby ułatwić zawiadamianie o przestępstwach za pomocą łatwo dostępnych i przyjaznych dla użytkownika technologii informacyjno-komunikacyjnych.
- (7) W celu zapewnienia ofiarom skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości, państwa członkowskie powinny uruchomić bezpłatne, dostępne, przyjazne dla użytkownika i bezpieczne kanały zawiadamiania o przestępstwach, z których można łatwo skorzystać. Zawiadamianie o przestępstwach osobiście może stanowić rozwiązanie właściwsze, między innymi w sprawach pilnych, na przykład związanych z bezpośrednim zagrożeniem, w których konieczna jest natychmiastowa reakcja, w których należy niezwłocznie zabezpieczyć dowody lub w których kontakt osobisty jest niezbędny do zapewnienia skuteczności postępowania przygotowawczego. Zawiadamianie o przestępstwach z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych można uznać za właściwe między innymi w niektórych sprawach niemających pilnego charakteru i w sprawach dotyczących przestępstw popełnionych bez użycia przemocy. Do spraw związanych z użyciem przemocy zalicza się przypadki, w których dochodzi do przemocy fizycznej lub psychicznej. Przy podejmowaniu decyzji o udostępnieniu takiego kanału zawiadamiania o przestępstwach, państwa członkowskie powinny kierować się interesem ofiary, biorąc pod uwagę, czy zawiadomienie online zapewni odpowiednio szybką weryfikację, ocenę lub rozpatrzenie zawiadomienia przez właściwy organ, czy może ono wiązać się z ryzykiem utraty lub zniszczenia dowodów oraz czy opóźnione lub nieodpowiednie przesłuchanie ofiary mogłoby mieć negatywny wpływ na przebieg sprawy.
- (8) Państwa członkowskie powinny umożliwić składanie przez strony trzecie zawiadomienia o przestępstwie. Składanie przez strony trzecie zawiadomienia o przestępstwie może stanowić rozwiązanie alternatywne dla składania zawiadomienia o przestępstwie bezpośrednio właściwym organom i umożliwia ofierze poinformowanie w dobrej wierze o przestępstwie odpowiednio przeszkolonej strony trzeciej, takiej jak organizacja społeczeństwa obywatelskiego lub organizacja pozarządowa. Strona trzecia, działając za zgodą ofiary, o ile jest to możliwe, informuje następnie właściwe organy. Składanie zawiadomienia o przestępstwie przez strony trzecie może ułatwić ofiarom dostęp do wymiaru sprawiedliwości w szczególnych okolicznościach, na przykład gdy obawiają się one reperkusji. Przyczynia się ono również do rozwiązania problemu niskiego poziomu zawiadamiania o przestępstwach. Państwa członkowskie mogą popierać i ułatwiać składanie przez strony trzecie zawiadomienia o przestępstwie poprzez promowanie ściślejszej współpracy i dialogu między właściwymi organami a organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, które mogą otrzymywać od ofiar informacje dotyczące przestępstw. Współpraca i dialog mogą umożliwić organom rzetelne zrozumienie skali przestępczości na poziomie lokalnym lub społecznym. Składanie przez strony trzecie zawiadomienia o przestępstwie nie ma wpływu na krajowe przepisy proceduralne dotyczące sformalizowania zawiadomienia o przestępstwie i przedkładania dowodów. Składanie przez strony trzecie zawiadomienia o przestępstwie różni się od reprezentowania ofiar przez strony trzecie w postępowaniu karnym i nie narusza obowiązujących w państwach członkowskich przepisów dotyczących procedury, w której właściwy organ postanawia o formalnym wszczęciu postępowania przygotowawczego w sprawie.
- (9) Środki podejmowane w celu ochrony ofiar, zanim sprawca zostanie poinformowany o złożeniu zawiadomienia o przestępstwie, nie naruszają art. 3 i 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE⁽⁵⁾.
- (10) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby osoby, których wolność została ograniczona, mogły składać zawiadomienia o przestępstwie w takich ośrodkach, jak zakłady psychiatryczne i domy opieki społecznej, domy dziecka i domy spokojnej starości oraz inne publiczne lub prywatne ośrodki zamknięte, pozostające pod kontrolą organu sądowego, administracyjnego lub innego organu publicznego, lub w jakichkolwiek instytucjach prywatnych, których osobom tym nie wolno opuścić lub których osoby te nie mogą opuścić według własnego uznania.

(5) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz.U. L 142 z 1.6.2012, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/13/oj>).

- (11) Ważne jest, aby we wszystkich państwach członkowskich opracowano skuteczniejsze mechanizmy docierania do ofiar tych przestępstw, o których nie zawiadomiono. Skala problemu niezawiadomiania o przestępstwach jest znaczna. Badanie Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2021 r. zatytułowane „Crime, safety and victims' rights” [Przestępczość, bezpieczeństwo i prawa ofiar] wykazało, że w większości przypadków ofiary nie składają zawiadomienia o przestępstwie. Jest to szczególnie niepokojące w przypadku niektórych rodzajów przestępstw, takich jak przemoc domowa, oraz w odniesieniu do niektórych kategorii ofiar, w szczególności osób najbardziej narażonych. W celu rozwiązania problemu niskiego poziomu zawiadomiania o przestępstwach należy zachęcać państwa członkowskie do wymiany dobrych praktyk i rozważenia wprowadzenia innowacyjnych środków mających na celu podniesienie poziomu zawiadomiania o przestępstwach. W związku z tym niektóre państwa członkowskie wdrożyły politykę opartą na zasadzie „wolny wchodzi, wolny wychodzi”, która umożliwia złożenie właściwym organom zawiadomienia o przestępstwie, niezależnie od tego, czy osoby składające zawiadomienie posiadają prawo do pobytu i bez obawy przed konsekwencjami ujawnienia ich nielegalnego pobytu. Właściwe organy powinny przestrzegać obowiązujących przepisów unijnych dotyczących ochrony danych, w szczególności zasady, zgodnie z którą dane osobowe nie powinny być przetwarzane w celu innym niż cel, w którym zostały zgromadzone, chyba że istnieje prawo Unii lub prawo krajowe dające do tego podstawę prawną, a przetwarzanie w tym celu stanowi środek niezbędny i proporcjonalny w demokratycznym społeczeństwie. W zależności od celu przetwarzania właściwe organy powinny stosować odpowiednio zasady ochrony danych, w tym w przypadku przekazywania danych osobowych między różnymi organami.
- (12) Państwa członkowskie powinny zadbać o to, aby fakt poinformowania ofiary o przysługującym jej prawie do otrzymania informacji o postępowaniu karnym oraz wniosek ofiary o otrzymanie takich informacji zostały należycie zarejestrowane.
- (13) Służby udzielające zindywidualizowanego i kompleksowego wsparcia powinny być dostępne dla szerokiego kręgu ofiar o szczególnych potrzebach. Mogą do nich należeć nie tylko ofiary przemocy seksualnej i przemocy na tle płciowym, w tym przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, lecz także ofiary handlu ludźmi, przestępczości zorganizowanej, wykorzystywania, przestępstw z nienawiści, terroryzmu lub tortur, wymuszonych zaginięć i ludobójstwa, zbrodni przeciwko ludzkości, zbrodni wojennych lub zbrodni agresji określonych w art. 6, 7, 8 i 8a Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego, a także ofiary z niepełnosprawnościami. W ramach zindywidualizowanej i kompleksowej pomocy ofiarom przemocy seksualnej można uwzględnić wśród usług w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego – o ile są one prawnie dostępne w danym państwie członkowskim zgodnie z prawem krajowym, w tym z przepisami konstytucyjnymi – antykoncepcję awaryjną, profilaktykę poekspozycyjną, badania pod kątem zakażeń przenoszonych drogą płciową i dostęp do aborcji. Powyższe powinno odbywać się z pełnym poszanowaniem kompetencji państw członkowskich w zakresie określania swojej polityki dotyczącej zdrowia, jak również organizacji i świadczenia usług zdrowotnych i opieki medycznej zgodnie z art. 168 ust. 7 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).
- (14) Ogólne służby udzielające wsparcia to służby utworzone w celu udzielania wsparcia wszystkim ofiarom przestępstw. Specjalistyczne służby udzielające wsparcia to służby dostosowane do potrzeb konkretnej grupy ofiar lub konkretny rodzaj usług. Takie specjalistyczne służby udzielające wsparcia mogą być zapewniane określonym grupom ofiar, w zależności od na przykład rodzaju przestępstwa, którego padły ofiarą, lub cech osobowych ofiar.
- (15) Ogólne i specjalistyczne służby udzielające wsparcia powinny być łatwo dostępne dla ofiar na niedyskryminacyjnych zasadach przed rozpoczęciem postępowania karnego, w jego trakcie i przez odpowiedni czas po jego zakończeniu. Państwa członkowskie powinny zapewnić wystarczające rozmieszczenie geograficzne służb na rzecz ofiar, na przykład poprzez zapewnienie dostępności służb na obszarach wiejskich, oddalonych i słabo zaludnionych, z uwzględnieniem położenia geograficznego i struktury demograficznej danego państwa członkowskiego, a także odpowiednie godziny otwarcia i świadczenie usług przez różne kanały. Ogólne i specjalistyczne służby udzielające wsparcia powinny być koordynowane, w szczególności poprzez kierowanie ofiar do odpowiednich podmiotów w zależności od ich szczególnych potrzeb, powinny być bezpłatne i zapewniać poufność, w tym odpowiednio chronione przed nieuzasadnionym ujawnieniem informacji.
- (16) W czasie kryzysu szczególnie istotne może być zapewnienie ofiarom przestępstw dostępu do służb udzielających wsparcia zgodnie z indywidualnymi potrzebami ofiar. Ze względu na kryzys państwa członkowskie mogą mieć trudności z zapewnieniem pełnego funkcjonowania wszystkich usług zazwyczaj świadczonych ofiarom. W przypadku kryzysu ważne jest więc, aby państwa członkowskie zapewniły zaspokojenie przynajmniej podstawowych indywidualnych potrzeb ofiar. Podstawowe indywidualne potrzeby mogą obejmować opiekę w przypadkach nagłych, schroniska oraz środki ochrony fizycznej i wsparcia psychologicznego.
- (17) Ofiary, które potrzebują dodatkowego wsparcia psychologicznego, powinny mieć do niego dostęp tak długo, jak będzie to konieczne, zgodnie ze swoimi indywidualnymi potrzebami, w przypadku gdy indywidualna ocena przeprowadzona na podstawie niniejszej dyrektywy wskazała na szczególną potrzebę zapewnienia wsparcia psychologicznego.

- (18) Aby uniknąć poważnych konsekwencji wiktymizacji we wczesnym wieku, które mogą wyrzucić negatywny wpływ na całe życie ofiary, wszystkim dzieciom będącym ofiarami, w tym dzieciom, które doznały szkody, ponieważ były świadkami przestępstwa, należy zapewnić wsparcie i ochronę o najwyższym standardzie. Wszystkie właściwe organy powinny przyjąć podejście przyjazne dziecku. Ponadto ważne jest, aby najbardziej narażone dzieci będące ofiarami korzystały zgodnie ze swoimi indywidualnymi potrzebami ze służb udzielających zindywidualizowanego i kompleksowego wsparcia i ochrony, działających na zasadzie skoordynowanego i opartego na współpracy podejścia organów sądowych i służb socjalnych. Bez uszczerbku dla istniejących krajowych systemów służb udzielających wsparcia zachęca się państwa członkowskie do udzielania takiego wsparcia i ochrony w tych samych placówkach, jeżeli mogłoby to poprawić dostępność, koordynację i ogólne samopoczucie dziecka.
- (19) Udział w rozprawie może być dla ofiar doświadczeniem trudnym emocjonalnie i stanowiącym wyzwanie. Ważne jest zatem, aby ofiary przebywające w budynku sądu otrzymały pomoc i mogły czynnie uczestniczyć w postępowaniu karnym, zgodnie z rolą, jaką w nim pełnią. Z tego powodu wszystkie ofiary, które potrzebują informacji i wsparcia emocjonalnego w budynku sądu, w którym toczy się postępowanie karne, w szczególności ofiary poważnych przestępstw, powinny otrzymać praktyczne informacje na temat organizacyjnych aspektów sądowego postępowania karnego, a także wsparcie emocjonalne. Wsparcie emocjonalnego może udzielać na przykład personel sądowy, wyszkoleni wolontariusze, służby udzielające wsparcia ofiarom lub właściwe organy określone przez państwa członkowskie. Pomoc taka nie wymaga zapewnienia w budynku sądu dodatkowych udogodnień ani stałej obecności służb udzielających wsparcia ofiarom.
- (20) Wszystkie ofiary w Unii, w zależności od ich statusu w postępowaniu karnym, powinny być informowane o decyzjach podjętych w toku postępowania sądowego, które mają na nie bezpośredni wpływ. Dotyczy to przynajmniej decyzji w sprawie tłumaczenia ustnego i pisemnego w trakcie rozprawy sądowej oraz decyzji w sprawie specjalnych środków ochrony dostępnych dla ofiar o szczególnych potrzebach. Ofiary powinny mieć również prawo odwołania się od decyzji dotyczących ich prawa do tłumaczenia ustnego i pisemnego, ich prawa do bycia wysłuchanym oraz ich prawa do pomocy prawnej, w przypadku gdy decyzje takie zostały podjęte w toku rozprawy sądowej. Prawo do odwołania powinno być wykonywane zgodnie z procedurami określonymi w prawie krajowym oraz ze statusem ofiar w postępowaniu karnym. Nie wymaga to od państw członkowskich ustanowienia odrębnego lub nowego mechanizmu lub procedury, w ramach których można odwołać się od decyzji, jeżeli mechanizm taki lub procedura już istnieją; nie powinno to też bezzasadnie wydłużać postępowania karnego ani powodować jego zawieszenia. Powinna istnieć możliwość przeprowadzenia kontroli decyzji w tej samej instancji, w tym przez ten sam organ. Powinna również istnieć możliwość przeprowadzenia ustnej kontroli w toku postępowania sądowego, z należytym poszanowaniem prawa ofiary do tłumaczenia pisemnego i ustnego.
- (21) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby dane osobowe dotyczące miejsca zamieszkania lub inne równoważne dane kontaktowe ofiary nie były udostępniane sprawcy. W wyjątkowych przypadkach, w których dane takie należy przekazać sprawcy, właściwy organ przy ocenie, czy istnieje potrzeba udostępnienia takich danych, powinien wziąć pod uwagę wykonywanie prawa do obrony, z należytym poszanowaniem art. 7 dyrektywy 2012/13/UE, aby uniknąć naruszenia prawa do obrony, oraz uzasadniony interes związany z udostępnieniem tych danych, który może mieć pierwszeństwo przed prawem ofiary do ochrony danych osobowych. W wyjątkowych przypadkach, w których dane takie muszą zostać udostępnione, ważne jest, aby właściwe organy rozważyły zastosowanie odpowiednich środków ochrony w celu ograniczenia potencjalnego ryzyka wyrządzenia ofierze szkody psychicznej lub fizycznej. Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla prawa krajowego w zakresie przejrzystości i publicznego dostępu do informacji, które opiera się na tradycjach konstytucyjnych państw członkowskich.
- (22) Prawo do pomocy prawnej ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia powszechnego dostępu do wymiaru sprawiedliwości i efektywnego udziału ofiar w postępowaniu karnym i w związku z tym pomoc taka powinna być dostępna dla ofiar, które mają prawo do uzyskania statusu strony w postępowaniu karnym. Powyższa kategoria obejmuje ofiary, które mają status strony w momencie składania wniosku o pomoc prawną, a także ofiary, których formalny status strony zostanie określony na późniejszym etapie postępowania, na przykład gdy status strony przyznaje się dopiero po wydaniu postanowienia o ściganiu sprawcy. Pomoc prawna powinna obejmować koszty i wydatki związane z pomocą prawnika w toku postępowania karnego, w tym koszty poniesione przed przyznaniem ofierze statusu strony. Zachęca się państwa członkowskie, aby w przypadku przeprowadzenia oceny indywidualnej zgodnie z niniejszą dyrektywą, uwzględniały jej wyniki przy stosowaniu kryterium zasadności. Niektórym kategoriom ofiar, takim jak ofiary z niepełnosprawnościami, dzieci będące ofiarami lub ofiary niektórych przestępstw, a w szczególności ofiary znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji, które mają prawo uzyskać status strony w postępowaniu karnym, należy przyznać pomoc prawną, jeżeli nie dysponują wystarczającymi środkami. Kategorie te powinny być zdefiniowane przez państwa członkowskie w prawie krajowym. Niniejsza dyrektywa nie ustanawia prawa do uzyskania statusu strony w postępowaniu karnym. Zachęca się państwa członkowskie do przyznawania pomocy prawnej ofiarom przemocy na tle płciowym, ofiarom terroryzmu i handlu ludźmi niezależnie od kryterium dochodowego lub kryterium zasadności.

- (23) Sytuację każdej ofiary należy oceniać w sposób terminowy, odpowiedni, skuteczny i adekwatny, zgodnie z niniejszą dyrektywą i odpowiednimi procedurami krajowymi mającymi znaczenie dla wykonania przepisów niniejszej dyrektywy. Procedury krajowe mają istotne znaczenie dla zapewnienia, aby środki wsparcia i ochrony były dostosowane do indywidualnych potrzeb ofiary i do okoliczności oraz aby właściwe organy na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym mogły określić sposób organizacji ocen w praktyce, w tym wyznaczyć najważniejsze instytucje lub organy do ich przeprowadzania. Zasadnicze znaczenie ma zapewnienie ofiarom wsparcia i ochrony, odpowiadających ich indywidualnym potrzebom. Przeprowadzanie indywidualnej oceny potrzeb ofiar w zakresie wsparcia i ochrony powinno trwać tak długo, jak to konieczne, w zależności od indywidualnych potrzeb ofiar. Oznacza to, że ta ocena może być przeprowadzana etapami, na przykład niektóre ofiary będą miały kontakt wyłącznie ze służbami policyjnymi, podczas gdy sytuacja innych ofiar będzie przedmiotem oceny na kolejnych etapach indywidualnej oceny. Sytuacja wszystkich ofiar powinna zostać poddana ocenie na jak najwcześniejszym etapie, na przykład podczas pierwszego kontaktu z właściwymi organami, takimi jak organy ścigania i prokuratura, których pracownicy powinni być odpowiednio przeszkoleni w celu zapewnienia, aby najbardziej narażone ofiary zostały rozpoznane na bardzo wczesnym etapie postępowania. Sytuacja ofiar wymagająca pogłębionej oceny powinna być badana, w odpowiednich przypadkach, we współpracy lub koordynacji z odpowiednimi instytucjami i organami, a także z ogólnymi i specjalistycznymi służbami udzielającymi wsparcia, a ofiary takie powinny być również kierowane do tych instytucji, organów i służb w zależności od swoich indywidualnych potrzeb i etapu postępowania. Wymienione służby i organy ścigania są najlepiej przygotowane do oceny samopoczucia ofiar. Kontakt z liniami zaufania nie jest uważany za pierwszy kontakt z właściwymi organami. Przez właściwe instytucje i organy rozumie się zwłaszcza właściwe organy wymiaru sprawiedliwości i organy ścigania mające kontakt z ofiarami, a także organy odpowiedzialne za przyjmowanie środków ochrony. Indywidualna ocena służąca ustaleniu potrzeb ofiary powinna obejmować określenie zapotrzebowania ofiary na wsparcie, a nie tylko na ochronę. Kluczowe jest rozpoznanie ofiar, które potrzebują szczególnego wsparcia, tak aby osobom, które tego potrzebują, udzielono zindywidualizowanego wsparcia, na przykład wsparcia psychologicznego. Przy ocenie potrzeb ofiary w zakresie wsparcia i ochrony należy przede wszystkim skupić się na zapewnieniu jej bezpieczeństwa oraz wsparcia i ochrony dostosowanych do jej potrzeb, z uwzględnieniem między innymi indywidualnej sytuacji ofiary, skutków przestępstwa i szczególnej podatności ofiary na zagrożenia. Ocena indywidualna powinna uwzględniać w szczególności cechy osobowe ofiary, między innymi doświadczenia związane z dyskryminacją, w tym ze względu na przesłanki intersekcyjne, takie jak płeć, w tym tożsamość płciowa, wiek, niepełnosprawność, prawo do pobytu, religia lub światopogląd, język, pochodzenie rasowe, społeczne lub etniczne czy orientacja seksualna. Indywidualna ocena powinna również uwzględniać, na podstawie dostępnych informacji, zagrożenie stwarzane przez sprawcę – który mógł w przeszłości dopuszczać się przemocy, używać broni lub nadużywać środków odurzających, a tym samym stwarzać większe zagrożenie dla ofiar – a także sytuacje, w których ofiary są zależne od sprawcy, na przykład finansowo. Indywidualną ocenę przeprowadza się w interesie ofiary, unikając wtórnej lub ponownej wiktymizacji. W stosownych i odpowiednich przypadkach, w ramach indywidualnej oceny należy w odpowiednim stopniu uwzględnić potrzeby członków rodziny ofiary w zakresie wsparcia i ochrony.
- (24) W następstwie oceny potrzeb ofiar w zakresie ochrony, ofiarom, które potrzebują ochrony fizycznej, zwłaszcza ofiarom znajdującym się w sytuacji zagrożenia życia, powinna zostać zapewniona ochrona fizyczna w formie dostosowanej do ich konkretnej sytuacji. Środki ochrony fizycznej powinny obejmować obecność organów ścigania lub innych podmiotów zapewniających ochronę fizyczną, środki mające na celu utrzymywanie sprawcy z dala od ofiary na podstawie krajowych zakazów kontaktowania się, zbliżania się lub nakazów ochrony, a także kierowanie do schronisk lub innych miejsc zakwaterowania zastępczego. Środki takie mogą mieć charakter karny, administracyjny lub cywilnoprawny. Państwa członkowskie powinny zwiększać świadomość wśród właściwych organów na temat dostępności takich środków ochrony i zapewniać informowanie ofiar zarówno o dostępności takich środków, jak i o przysługującym im prawie do ubiegania się o nie. Schroniska i inne odpowiednie miejsca zakwaterowania zastępczego dla ofiar przestępstw odgrywają kluczową rolę w ochronie ofiar przed aktami przemocy. Zapewnianie one bezpieczne zakwaterowanie w sytuacjach kryzysowych, w którym ofiary mogą szukać schronienia przed przemocą oraz wsparcia w odbudowie życia wolnego od przemocy. Państwa członkowskie są również związane dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1385⁽⁶⁾ i w związku z tym mają dysponować specjalnymi schroniskami i innymi odpowiednimi miejscami zakwaterowania zastępczego dla ofiar przemocy domowej i przemocy seksualnej, ponieważ zapewniają one podstawowe usługi dla tych ofiar.

⁽⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1385 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Dz.U. L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj>).

- (25) Po wydaniu decyzji w sprawie odszkodowania dla ofiary w toku postępowania karnego sprawca powinien bez nieuzasadnionej zwłoki zapłacić przyznane odszkodowanie. Zwłokę liczy się od upływu ostatniego dnia terminu płatności końcowej i uważa się ją za „nieuzasadnioną”, jeżeli przekracza ona to, czego można by się rozsądnie spodziewać, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy. Przyznane odszkodowanie, o którym mowa w niniejszej dyrektywie, jest odszkodowaniem przyznanym prawomocną decyzją w sprawie odszkodowania. Państwa członkowskie powinny wprowadzić odpowiednie środki egzekucyjne lub wykonawcze, aby pomóc ofiarom w uzyskaniu przyznanego odszkodowania. Środki takie mogą obejmować między innymi zajęcie majątku, egzekucję komorniczą, zajęcie dochodów lub należności administracyjnych lub inne postępowania cywilne lub karne zapewniające egzekucję prawomocnej decyzji w sprawie odszkodowania. Państwa członkowskie mają swobodę decydowania, zgodnie z prawem krajowym, o wypłaceniu z góry na rzecz ofiary całości lub części przyznanego odszkodowania. Taka wypłata nie wymaga od państw członkowskich ustanowienia nowych mechanizmów odszkodowawczych ani działania jako głównego płatnika odszkodowania.
- (26) Właściwe organy zachowują pełną swobodę przy określaniu odpowiednich środków służących zminimalizowaniu trudności napotykaných przez ofiary zamieszkujące w państwie członkowskim innym niż państwo, w którym popełniono przestępstwo.
- (27) Pochwała poważnych przestępstw w rozumieniu prawa krajowego, jak na przykład publiczne nawoływanie do popełnienia przestępstwa terrorystycznego określone w art. 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541 ⁽⁷⁾ lub oddawanie hołdu sprawcy poważnego przestępstwa, może przynosić ujemę dla godności ofiar i wyrządzać im dodatkowe cierpienie lub szkodę. Ofiary te powinny mieć dostęp do środków wsparcia i ochrony przewidzianych w niniejszej dyrektywie. Przestępstwa takie mogą sprawić, że ofiary będą szczególnie narażone na wtórną i ponowną wiktymizację, zastraszanie i odwet. Publiczne nawoływanie do popełnienia przestępstwa terrorystycznego, co obejmuje między innymi pochwałę przestępstw terrorystycznych, stanowi przestępstwo w rozumieniu dyrektywy (UE) 2017/541. Ponadto publiczne podburzanie do czynów rasizmu lub ksenofobii lub publiczne aprobowanie, negowanie lub rażące pomniejszanie zbrodni ludobójstwa, zbrodni przeciwko ludzkości lub zbrodni wojennych stanowi przestępstwo w rozumieniu decyzji ramowej Rady 2008/913/WSiSW ⁽⁸⁾. Niniejsza dyrektywa nie nakłada na państwa członkowskie obowiązku wprowadzenia karalności pochwały poważnych przestępstw ani mowy nienawiści lub przestępstw z nienawiści. Konkluzje Rady z dnia 4 grudnia 2023 r. w sprawie poprawy wsparcia dla ofiar terroryzmu i uznawania takich ofiar obejmują przydatny katalog dobrych praktyk i środków służących lepszej ochronie ofiar tego przestępstwa. Ważne jest, aby państwa członkowskie podejmowały również środki mające na celu wspieranie ofiar innych rodzajów przestępstw, takich jak ofiary przemocy seksualnej, które są narażone na wysokie ryzyko wtórnej wiktymizacji i mogą ponieść dodatkową szkodę oraz doznać ujemy dla swojej godności w wyniku pochwały takich przestępstw.
- (28) Do środków, które umożliwiają ofiarom i członkom ich rodzin uniknięcie kontaktu ze sprawcą, może należeć zapewnienie ruchomych parawanów w salach rozpraw.

⁽⁷⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie zwalczania terroryzmu i zastępująca decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW oraz zmieniająca decyzję Rady 2005/671/WSiSW (Dz.U. L 88 z 31.3.2017, s. 6, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj>).

⁽⁸⁾ Decyzja ramowa Rady 2008/913/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnokarnych (Dz.U. L 328 z 6.12.2008, s. 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/913/oj).

- (29) Urzędnicy, którzy mogą mieć osobisty kontakt z ofiarami, powinni mieć dostęp do wystarczających i systematycznych szkoleń i powinni brać w nich udział, na poziomie odpowiadającym ich kontaktom z ofiarami w zakresie wykonywania dyrektywy 2012/29/UE. Szkolenia takie są szczególnie istotne w przypadku funkcjonariuszy policji, pracowników sądów, sędziów, prokuratorów, prawników oraz osób udzielających wsparcia ofiarom i świadczących usługi w zakresie sprawiedliwości naprawczej, a także dla pracowników służby zdrowia, o ile mają oni kontakt z ofiarami. Szkolenia dla właściwych organów powinny być skuteczne i mieć charakter interdyscyplinarny, a w ich trakcie powinny być wykorzystywane nowe technologie w celu zwiększenia zaangażowania i stopnia interakcji. Ważne jest, aby programy szkoleń obejmowały takie zagadnienia jak określenie rodzaju szkody poniesionej przez ofiary, zapobieganie wtórnej i ponownej wiktymizacji, oparta na empatii komunikacja uwzględniająca potrzeby ofiary, wybór odpowiednich środków wsparcia i ochrony, a także skuteczna koordynacja i kierowanie ofiar do służb udzielających wsparcia ofiarom. Szkolenia powinny uwzględniać aspekt płci, niepełnosprawności, potrzeb dzieci i przeżytych traum. Skuteczność szkoleń można ponadto zwiększyć dzięki współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym stowarzyszeniami ofiar i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Ważne jest, aby promować wzajemne szkolenia i wymianę dobrych praktyk między organami krajowymi, w tym organami sądowymi i organami ścigania oraz organizacjami wspierającymi ofiary w celu zapewnienia lepszego wsparcia i ochrony ofiar oraz koordynacji działań zaangażowanych instytucji i organizacji. Za dobrą praktykę uznaje się opracowywanie szczegółowych wytycznych i list kontrolnych dla funkcjonariuszy organów ścigania. Szkolenia powinny koncentrować się również na cyberprzestępczości, aby umożliwić osobom mającym kontakt z ofiarami cyberprzestępczości reagowanie na ich szczególne potrzeby.
- (30) Pomimo znacznych postępów, które udało się osiągnąć od czasu wejścia w życie dyrektywy 2012/29/UE, z dowodów wynika, że ofiary nadal często nie są wystarczająco świadome swoich praw, co osłabia skuteczność tej dyrektywy i zniechęca ofiary do ujawniania się w celu złożenia zawiadomienia o przestępstwie. Konieczne jest zatem ustanowienie przez państwa członkowskie efektywnych kampanii uświadamiających, aby podnieść świadomość ofiar na temat praw przysługujących im na podstawie dyrektywy 2012/29/UE, w brzmieniu zmienionym niniejszą dyrektywą, oraz, w stosownych przypadkach, na temat innych praw przysługujących na podstawie prawa krajowego. Państwa członkowskie powinny ponadto podejmować odpowiednie działania na rzecz podniesienia świadomości wśród ogółu społeczeństwa, w tym w szkołach. Kampanie takie można by prowadzić z wykorzystaniem różnych metod komunikacji takich jak media, w tym media społecznościowe, plakaty w środkach transportu publicznego, ulotki dostępne w sądach, szpitalach i komisariatach policji czy aplikacje mobilne. Ponadto państwa członkowskie powinny poprawić oznaczenie miejsc, do których ofiary mogą się zwrócić i w których mogą uzyskać pomoc w zakresie wykonywania praw przysługujących im na podstawie niniejszej dyrektywy, przykładowo poprzez umieszczanie tablic informacyjnych lub tworzenie publicznych spisów i rejestrów, na przykład akredytowanych organizacji lub prawników udzielających wsparcia. Ważne jest, aby państwa członkowskie dążyły do tego, aby opracowywane przez nie środki uwzględniały w równym stopniu wszystkie rodzaje przestępstw. Państwa członkowskie powinny zapewniać, aby ulepszone środki uwzględniały potrzeby ofiar, dla których bariery w komunikacji stanowią większą przeszkodę niż w przypadku pozostałych ofiar, w tym potrzeby ofiar zamieszkujących w państwie członkowskim innym niż to, w którym popełniono przestępstwo, ofiar z niepełnosprawnościami i ofiar będących dziećmi.
- (31) Ofiary nie mogą skutecznie korzystać z prawa do informacji, wsparcia i ochrony zgodnie ze swoimi indywidualnymi potrzebami, jeżeli w krajowych systemach wymiaru sprawiedliwości nie ma wystarczającej współpracy i koordynacji działań między osobami, które mają kontakt z ofiarami. Bez ścisłej współpracy i koordynacji działań między właściwymi zainteresowanymi stronami, takimi jak organy centralne – zgodnie z wewnętrzną strukturą państw członkowskich oraz podziałem kompetencji w państwach członkowskich – organy ścigania, prokuratura, organy sądowe, organy ds. zatrzymań, służby świadczące usługi w zakresie sprawiedliwości naprawczej oraz służby udzielające wsparcia ofiarom – w porozumieniu z odpowiednimi organizacjami zawodowymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego – ofiary mają trudności w skutecznym wykonywaniu praw przysługujących im na podstawie dyrektywy 2012/29/UE. Zachęca się inne organy, takie jak placówki opieki zdrowotnej, placówki edukacyjne i służby socjalne, a także organizacje pozarządowe, do udziału w tej współpracy i koordynacji działań. Jest to szczególnie ważne w przypadkach dotyczących dzieci będących ofiarami.

- (32) W odpowiedzi na niedociągnięcia wykryte przy okazji oceny dyrektywy 2012/29/UE państwa członkowskie powinny ustanowić i wdrożyć szczegółowe protokoły lub wytyczne. Protokoły lub wytyczne mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia, aby ofiary otrzymywały informacje o przysługujących im prawach oraz o swojej sprawie oraz aby ich sytuacja była odpowiednio oceniana, tak aby mogły uzyskać wsparcie i ochronę odpowiadające ich indywidualnym potrzebom, które mogą się zmieniać z upływem czasu. Protokoły lub wytyczne mogą być wiążące lub niewiążące i być opracowywane w sposób, który najlepiej odpowiada krajowym porządkom prawnym i organizacji wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich. Osoby, do których skierowane są protokoły lub wytyczne, powinny postępować zgodnie z nimi podczas ich wdrażania. W protokołach lub wytycznych należy określić organizację usług i działań realizowanych na podstawie dyrektywy 2012/29/UE, w brzmieniu zmienionym niniejszą dyrektywą, przez właściwe organy oraz osoby mające kontakt z ofiarami, które to usługi i działania dotyczą udzielania informacji ofiarom, ułatwień w zakresie zawiadamiania o przestępstwach przez najbardziej narażone ofiary, w tym ofiary zatrzymane i przebywające w placówkach zamkniętych, takich jak zakłady opiekuńcze, indywidualnej oceny służącej ustaleniu potrzeb ofiar oraz współpracy między służbami udzielającymi wsparcia. W odniesieniu do udzielania informacji ofiarom istotne jest zapewnienie, aby informacje takie były proste i łatwe do zrozumienia, przekazywane terminowo i ponawiane z upływem czasu, udostępniane w wielu formatach, w tym w postaci ustnej, pisemnej i cyfrowej. W odniesieniu do zawiadamiania o przestępstwach, w tym w przypadku osób pozbawionych wolności lub osób, których wolność jest ograniczona, w protokołach lub wytycznych należy określić dostęp ofiar do informacji na temat ich praw oraz do wsparcia i ochrony zgodnie z potrzebami ofiar, a także sposoby zawiadamiania o przestępstwach. Protokoły lub wytyczne powinny zawierać ogólne instrukcje, które są kompleksowe, lecz nie rozpatrują indywidualnych przypadków, dotyczące organizacji służb, w tym specjalistycznych służb udzielających wsparcia, i działań realizowanych na podstawie dyrektywy 2012/29/UE w brzmieniu zmienionym niniejszą dyrektywą. Protokoły lub wytyczne mogą opierać się na istniejących metodach współpracy i koordynacji działań między właściwymi organami i innymi osobami mającymi kontakt z ofiarami w państwach członkowskich.
- (33) Aby ofiary mogły w sprawny i nowoczesny sposób wykonywać swoje prawa, państwa członkowskie powinny umożliwić im komunikację elektroniczną z właściwymi organami krajowymi za pośrednictwem technologii informacyjno-komunikacyjnych. Technologie informacyjno-komunikacyjne mogą obejmować, na przykład, pocztę elektroniczną, rozmowy w formie czatów na żywo, rozmowy wideo i portale internetowe umożliwiające dostęp do informacji zarejestrowanym uczestnikom. Państwa członkowskie mogą swobodnie zdecydować, które środki komunikacji są najbardziej odpowiednie w odniesieniu do poszczególnych przepisów niniejszej dyrektywy. Ofiary powinny mieć możliwość korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych, aby kontaktować się z liniami zaufania dla ofiar, otrzymać pisemne potwierdzenie złożenia oficjalnego zawiadomienia o przestępstwie, złożyć online zawiadomienie o przestępstwie na warunkach określonych w niniejszej dyrektywie oraz, w miarę możliwości, przedkładać dowody. Ponadto ofiary powinny mieć możliwość korzystania z dostępnych, bezpiecznych i przyjaznych dla użytkownika technologii informacyjno-komunikacyjnych, jeżeli są one dostępne, w celu komunikowania się z właściwymi organami i służbami udzielającymi wsparcia. W szczególności ofiary powinny mieć możliwość korzystania z takich technologii, jeżeli są one dostępne, aby otrzymywać informacje o przysługujących im prawach od momentu pierwszego kontaktu z właściwymi organami oraz informacje o swojej sprawie, w tym aby mieć możliwość otrzymania informacji o zwolnieniu lub zbiegnięciu sprawcy, a także aby mieć możliwość otrzymania tłumaczenia – na wniosek – pisemnego potwierdzenia złożenia oficjalnego zawiadomienia o przestępstwie. Informacje otrzymywane od momentu pierwszego kontaktu z właściwym organem mogą być przekazywane elektronicznie w standardowej formie. Ofiary powinny mieć możliwość wyboru między udostępnionymi metodami komunikacji, a państwa członkowskie, w stosownych przypadkach, powinny zapewnić takie technologie informacyjno-komunikacyjne jako rozwiązanie alternatywne dla metody komunikacji opartej na kontakcie osobistym, której technologie te nie powinny jednak zastępować. Metoda komunikacji oparta na kontakcie osobistym, w tym komunikacja z właściwymi organami i służbami udzielającymi wsparcia, powinna nadal być dostępna dla ofiar, jeśli chcą one z niej skorzystać. Jeżeli systemy państw członkowskich wymagają stosowania szczególnych metod identyfikacji elektronicznej i podpisu elektronicznego, systemy te powinny zapewniać ofiarom zamieszkującym w innych państwach członkowskich równe możliwości dostępu zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014⁽⁹⁾.

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE (Dz. U. L 257 z 28.8.2014, s. 73, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/910/oj>).

- (34) Ofiary przestępstw, które zostały popełnione w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie ich zamieszkania, mogą nie być w stanie wyrazić zgody na przetwarzanie swoich danych osobowych, na przykład gdy ofiara jest poważnie ranna lub bezpośrednio po ataku terrorystycznym. W takich przypadkach państwo członkowskie, w którym zostało popełnione przestępstwo, powinno mieć możliwość przetwarzania danych osobowych ofiary, w tym przekazania takich danych, bez zgody ofiary, właściwym organom państwa członkowskiego zamieszkania ofiary, zgodnie z obowiązującym prawem Unii, w szczególności art. 6 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679⁽¹⁰⁾. Do celów egzekwowania prawa stosuje się przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680⁽¹¹⁾.
- (35) Państwa członkowskie zapewniają wystarczające zasoby ludzkie i finansowe na skuteczne stosowanie środków określonych w niniejszej dyrektywie. Szczególną wagę należy przykładąć do uruchomienia linii zaufania dla ofiar, zapewnienia sprawnego funkcjonowania ogólnych i specjalistycznych służb udzielających wsparcia, udzielania pomocy prawnej oraz indywidualnej oceny służącej ustaleniu potrzeb ofiar w zakresie wsparcia i ochrony, w tym w przypadku gdy usługi takie są świadczone przez organizacje pozarządowe.
- (36) Unia i jej państwa członkowskie są stronami Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych⁽¹²⁾ (zwanej dalej „konwencją ONZ”), a określone w niej obowiązki są dla nich wiążące w zakresie ich odpowiednich kompetencji. Zgodnie z art. 13 konwencji ONZ Państwa Strony mają obowiązek zapewnić osobom niepełnosprawnym skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości na zasadzie równości z innymi osobami, w związku z czym istnieje potrzeba zapewnienia dostępności oraz odpowiednich dostosowań proceduralnych i racjonalnych usprawnień, aby osoby niepełnosprawne korzystały z praw przysługujących ofiarom na zasadzie równości z innymi osobami. W art. 2 konwencji ONZ określono „racjonalne usprawnienie” jako „konieczne i odpowiednie zmiany i dostosowania, nie nakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, jeśli jest to potrzebne w konkretnym przypadku, w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym możliwości korzystania z wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami”. Wymogi dostępności dotyczące produktów i usług, które zostały określone w załączniku I do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882⁽¹³⁾, mogą ułatwić wykonanie konwencji ONZ i zapewnić osobom niepełnosprawnym dostęp do praw ofiar określonych w dyrektywie 2012/29/UE. Art. 13 konwencji ONZ odnosi się do zapewnienia „dostosowań proceduralnych” jako środka ułatwiającego osobom niepełnosprawnym skuteczny udział w postępowaniu karnym, nie zawiera jednak definicji tego pojęcia. Przydatne wytyczne w tym zakresie można znaleźć w Międzynarodowych zasadach i wytycznych dotyczących dostępu osób z niepełnosprawnościami do wymiaru sprawiedliwości z 2020 r. opracowanych przez Komitet ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami. Zgodnie z tymi wytycznymi „dostosowania proceduralne” oznaczają wszelkie niezbędne i odpowiednie zmiany i usprawnienia w kontekście dostępu do wymiaru sprawiedliwości, w razie potrzeby w konkretnej sprawie, mające na celu zapewnienie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami na zasadzie równości z innymi osobami. Mogą one obejmować pośredników lub osoby pomagające, dostosowania proceduralne i wsparcie w zakresie komunikacji. Dostosowania proceduralne nie są ograniczone pojęciem nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia.
- (37) Eurojust powinien zapewnić należyte rozpatrywanie wniosków dotyczących praw ofiar, zgodnie z jego kompetencjami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1727⁽¹⁴⁾.
-
- ⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).
- ⁽¹¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 89, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/680/oj>).
- ⁽¹²⁾ Dz.U. L 23 z 27.1.2010, s. 37.
- ⁽¹³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wymogów dostępności produktów i usług (Dz.U. L 151 z 7.6.2019, s. 70, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj>).
- ⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1727 z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (Eurojust) oraz zastąpienia i uchylenia decyzji Rady 2002/187/WSiSW (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 138, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1727/oj>).

- (38) Gromadzenie dokładnych i spójnych danych oraz terminowa publikacja zgromadzonych danych i statystyk mają zasadnicze znaczenie w kontekście zapewnienia pełnej wiedzy na temat praw ofiar w Unii oraz monitorowania wykonywania dyrektywy 2012/29/UE w brzmieniu zmienionym niniejszą dyrektywą. Oczekuje się, że wprowadzenie obowiązku, zgodnie z którym państwa członkowskie gromadzą i co trzy lata przekazują Komisji, w zharmonizowany sposób, dostępne na poziomie centralnym dane dotyczące ofiar przestępstw, zdezagregowane według płci, grupy wiekowej i – w miarę możliwości i w stosownych przypadkach – związku między ofiarą a sprawcą oraz rodzaju przestępstwa, będzie stanowić istotny krok na rzecz zapewnienia przyjęcia polityk i strategii opartych na danych. Dane dotyczące związku między ofiarą a sprawcą oraz rodzaju przestępstwa są przydatne w ustalaniu podstawowych prawidłowości, w lepszym zrozumieniu dynamiki ryzyka i rozpoznawaniu grup szczególnie narażonych. Agencja Praw Podstawowych nadal wspiera Komisję i państwa członkowskie w gromadzeniu, tworzeniu i rozpowszechnianiu dostępnych statystyk dotyczących ofiar oraz w przekazywaniu dostępnych danych na poziomie centralnym, które pokazują, w jaki sposób ofiary korzystały z praw określonych w dyrektywie 2012/29/UE w brzmieniu zmienionym niniejszą dyrektywą.
- (39) Państwa członkowskie przyznały, że z myślą o zapewnieniu spójności i skuteczności działań w odniesieniu do polityki w zakresie praw ofiar, która dotyczy wielu różnych obszarów polityki, Komisja wyznaczyła koordynatora ds. praw ofiar odpowiedzialnego za zapewnienie sprawnego funkcjonowania platformy praw ofiar, i zobowiązały się do konstruktywnej współpracy z tym koordynatorem.
- (40) Zgodnie z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w razie naruszenia praw ustanowionych w niniejszej dyrektywie musi być dostępny skuteczny środek prawny. Ponadto zasada skuteczności prawa Unii wymaga, aby krajowe prawo proceduralne nie uniemożliwiałoby lub nadmiernie nie utrudniało egzekwowania praw ustanowionych w prawie Unii.
- (41) Niniejszą dyrektywę stosuje się do wszystkich ofiar wszystkich przestępstw i nie narusza ona szczególnych przepisów innych aktów prawnych Unii, które określają szczególne potrzeby określonych kategorii ofiar, takich jak ofiary handlu ludźmi, ofiary niegodziwego traktowania w celach seksualnych, dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego, w tym ofiary materiałów przedstawiających niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych, ofiary przemocy wobec kobiet i przemocy domowej oraz ofiary terroryzmu.
- (42) Ponieważ cele niniejszej dyrektywy nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie ze względu na potrzebę ułatwienia współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych przez zapewnienie zaufania do równego dostępu ofiar do przysługujących im praw niezależnie od tego, gdzie w Unii doszło do popełnienia przestępstwa, natomiast ze względu na skalę i skutki planowanych środków możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE). Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (43) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii załączonego do TUE i do TFUE Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy i nie jest nią związana ani jej nie stosuje.
- (44) Zgodnie z art. 3 oraz art. 4a ust. 1 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i do TFUE, Irlandia powiadomiła pismem z dnia 27 października 2023 r. o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszej dyrektywy.
- (45) Należy zatem odpowiednio zmienić dyrektywę 2012/29/UE,

Artykuł 1

Zmiany w dyrektywie 2012/29/UE

W dyrektywie 2012/29/UE wprowadza się następujące zmiany:

- 1) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 3a

Linie zaufania dla ofiar

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu ustanowienia dostępnych, przyjaznych dla użytkownika, bezpiecznych, bezpłatnych i zapewniających poufność linii zaufania dla ofiar. Linie zaufania:

- a) udzielają ofiarom informacji, o których mowa w art. 4 ust. 1;
- b) udzielają wsparcia emocjonalnego;
- c) w razie potrzeby kierują ofiary do odpowiednich służb, w tym ogólnych i specjalistycznych służb udzielających wsparcia lub specjalistycznych linii zaufania.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby linie zaufania, o których mowa w ust. 1, były dostępne za pośrednictwem telefonu pod ogólnounijnym numerem telefonu przeznaczonym dla połączeń krajowych, tj. »116 006«, w uzupełnieniu istniejących krajowych numerów telefonu. Państwa członkowskie zapewniają również, aby takie usługi były świadczone z wykorzystaniem innych bezpiecznych i dostępnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, w tym aplikacji internetowych i stron internetowych.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby linie zaufania były dostępne – oprócz pod ogólnounijnym numerem telefonu – pod specjalnym numerem telefonu przeznaczonym do połączeń międzynarodowych, z którego mogą korzystać ofiary, które doznały szkody w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie ich zamieszkania. Takie połączenia międzynarodowe nie muszą być bezpłatne.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby usługi świadczone przez ich linie zaufania, o których mowa w ust. 1, były dostępne w ich języku urzędowym lub językach urzędowych, zgodnie z prawem krajowym. Państwa członkowskie dążą do zapewnienia świadczenia tych usług w przynajmniej jednym innym języku powszechnie rozumianym w danym państwie członkowskim.

5. Jeżeli usługi, o których mowa w ust. 1 lit. a) i c), są świadczone z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, państwa członkowskie zapewniają, aby usługi te były dostępne w języku zrozumiałym dla ofiary, na przykład dzięki zastosowaniu technologii tłumaczenia pisemnego i ustnego.

6. Linie zaufania mogą być uruchamiane przez organizacje publiczne lub pozarządowe i mogą być zorganizowane na zasadzie zawodowej lub na zasadzie wolontariatu.

7. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby linie zaufania udzielały ofiarom wysokojakościowego i dostępnego wsparcia w odpowiednich godzinach pracy.

8. Państwa członkowskie zapewniają, aby telefony zaufania były obsługiwane przez odpowiednio przeszkolone osoby.”;

- 2) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 5a

Zawiadomienie o przestępstwie

1. Państwa członkowskie zapewniają ofiarom możliwość złożenia właściwym organom zawiadomienia o przestępstwie przez bezpłatne, dostępne, przyjazne dla użytkownika i bezpieczne kanały, z których można łatwo skorzystać.

W uzupełnieniu możliwości złożenia zawiadomienia o przestępstwie osobiście państwa członkowskie zapewniają możliwość złożenia zawiadomienia o przestępstwie właściwym organom z wykorzystaniem bezpłatnych, dostępnych, bezpiecznych i przyjaznych dla użytkownika technologii informacyjno-komunikacyjnych, przynajmniej w sprawach niemających pilnego charakteru i w sprawach dotyczących przestępstw popełnionych bez użycia przemocy, pod warunkiem że takie złożenie zawiadomienia leży w interesie ofiar.

W przypadku gdy państwo członkowskie przewiduje możliwość złożenia zawiadomienia o przestępstwie z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, dotyczy to również, jeżeli jest to wykonalne, przedkładania dowodów.

Składanie zawiadomienia o przestępstwie z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych nie narusza krajowych przepisów proceduralnych dotyczących sformalizowania takiego składania zawiadomienia i przedkładania dowodów.

2. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, aby ułatwiać osobie fizycznej lub prawnej, która wie lub w dobrej wierze podejrzewa, że popełniono przestępstwa lub że można spodziewać się aktów przemocy, składanie zawiadomień o przestępstwie właściwym organom zgodnie z krajowymi przepisami proceduralnymi.

3. W celu ułatwienia składania zawiadomień o przestępstwie przez strony trzecie, które są organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, mogącymi otrzymywać informacje dotyczące przestępstw, państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu umożliwienia współpracy między właściwymi organami i takimi organizacjami.

4. Jeżeli zawiadomienie o przestępstwie składa osoba inna niż ofiara, państwa członkowskie zapewniają, aby – w razie potrzeby i zgodnie z prawem krajowym – właściwe organy podejmowały odpowiednie środki w celu ochrony ofiary, zanim sprawca zostanie poinformowany o złożeniu zawiadomienia o przestępstwie.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby każda osoba pozbawiona wolności lub której wolność została ograniczona mogła skutecznie złożyć zawiadomienie o przestępstwie popełnionym w ośrodkach zatrzymania lub zakwaterowania, których nie wolno jej opuścić lub których nie może opuścić według własnego uznania, lub w miejscach, w których jej swoboda przemieszczania się jest ograniczona. Ośrodki takie obejmują przynajmniej:

- a) zakłady karne, areszty śledcze i pomieszczenia dla osób podejrzanych i oskarżonych;
- b) specjalne ośrodki zatrzymania i zakwaterowania dla obywateli państw trzecich, którzy nielegalnie przebywają w danym państwie członkowskim, także w celu przygotowania ich powrotu i wydalenia;
- c) ośrodki dla osób ubiegających się o ochronę międzynarodową i beneficjentów takiej ochrony;
- d) inne rodzaje instytucji publicznych lub prywatnych, których ofierze nie wolno opuścić lub których nie może opuścić według własnego uznania, takie jak specjalistyczne ośrodki zakwaterowania dla osób z niepełnosprawnościami, dzieci i osób starszych.

6. W przypadku, gdy z właściwymi organami kontaktują się dzieci, aby złożyć zawiadomienie o przestępstwie, państwa członkowskie zapewniają, aby procedury składania zawiadomienia o przestępstwie były bezpieczne, prowadzone z zachowaniem poufności zgodnie z prawem krajowym, opracowane i dostępne w sposób przyjazny dziecku oraz aby używano w nich języka dostosowanego do wieku i poziomu dojrzałości dziecka.

Jeżeli przestępstwo dotyczy osoby sprawującej władzę rodzicielską i jeżeli występuje konflikt interesów między dzieckiem będącym ofiarą a osobą sprawującą władzę rodzicielską, państwa członkowskie zapewniają, aby możliwość złożenia przez dziecko będące ofiarą przestępstwa zawiadomienia o przestępstwie nie była zależna od zgody osoby sprawującej władzę rodzicielską. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy podjęły niezbędne środki w celu zapewnienia bezpieczeństwa dziecka, zanim poinformują osobę sprawującą władzę rodzicielską o złożeniu zawiadomienia o przestępstwie.

7. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby ofiary będące obywatelami państw trzecich, niezależnie od tego, czy posiadają prawo do pobytu, nie były zniechęcane do składania zawiadomień o przestępstwie oraz aby były traktowane w sposób niedyskryminacyjny. Państwa członkowskie w szczególności zapewniają, aby wszystkim ofiarom, niezależnie od tego, czy posiadają prawo do pobytu, nie uniemożliwiano korzystania z praw przysługujących im na podstawie niniejszej dyrektywy, w tym prawa do bycia wysłuchanym na podstawie art. 10 lub prawa do indywidualnej oceny przeprowadzanej zgodnie z art. 22.

Państwa członkowskie mogą – zgodnie z prawem krajowym – w dowolnym momencie zdecydować o udzieleniu niezależnego zezwolenia na pobyt lub innego zezwolenia upoważniającego do pobytu obywatela państwa trzeciego nielegalnie przebywającego na ich terytorium.

8. Państwa członkowskie zapewniają, aby ofiary w momencie złożenia zawiadomienia o przestępstwie:

a) były informowane o możliwości udostępnienia sprawcy ich danych osobowych zgodnie z art. 21 ust. 3 w celu umożliwienia mu wykonywania prawa do obrony; oraz

b) miały zapewnioną możliwość wyrażenia swojej opinii na temat tej możliwości.”;

3) w art. 6 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 1 dodaje się litery w brzmieniu:

„c) informacje o wniesieniu aktu oskarżenia przeciwko sprawcy;

d) informacje o dostępności środków ochrony, w tym nakazów ochrony;

e) informacje o roli ofiary w postępowaniu karnym zgodnie z przepisami krajowymi, w tym, w stosownych przypadkach, o możliwości uzyskania statusu strony w takim postępowaniu;

f) informacje o obowiązujących przepisach dotyczących dochodzenia i uzyskania odszkodowania.”;

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Państwa członkowskie zapewniają ofiarom możliwość otrzymania bez zbędnej zwłoki powiadomienia o tym, że osoba tymczasowo aresztowana, oskarżona lub skazana za przestępstwa ich dotyczące została zwolniona, w tym zwolniona z zastosowaniem środków nadzoru sądowego, lub zbiegła. Ponadto państwa członkowskie zapewniają, aby ofiary były informowane o wszelkich odpowiednich środkach podjętych w celu ich ochrony w przypadku zwolnienia lub zbiegnięcia sprawcy.”;

c) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„7. Państwa członkowskie zapewniają, aby fakt, że ofiary zostały powiadomione o przysługującym im prawie do otrzymania informacji o postępowaniu karnym, a także wnioski ofiar o otrzymanie informacji na podstawie niniejszego artykułu, zostały należycie zarejestrowane zgodnie z procedurą rejestrowania przewidzianą w prawie krajowym.”;

4) art. 7 ust. 6 i 7 otrzymują brzmienie:

„6. Niezależnie od ust. 1 i 3, zamiast tłumaczenia pisemnego można zapewnić tłumaczenie ustne lub ustne streszczenie istotnych dokumentów, pod warunkiem że takie tłumaczenie ustne lub ustne streszczenie nie wpłynę negatywnie na rzetelność postępowania lub zdolność ofiar do wykonywania przysługujących im praw, w tym zdolność do uczestniczenia w postępowaniu karnym zgodnie z rolą ofiary w tym postępowaniu.

7. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy dokonały oceny, czy ofiary potrzebują tłumaczenia ustnego lub pisemnego określonego w ust. 1 i 3 niniejszego artykułu. Ofiary mogą zaskarżyć decyzję o odmowie zapewnienia tłumaczenia ustnego lub pisemnego. Przepisy proceduralne dotyczące takiego zaskarżenia określa prawo krajowe. Przepisy art. 10b ust. 2 stosuje się do decyzji o odmowie zapewnienia tłumaczenia ustnego lub pisemnego, podjętych w toku rozprawy sądowej.”;

5) w art. 8 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Państwa członkowskie zapewniają, aby odpowiednie ogólne lub specjalistyczne służby udzielające wsparcia kontaktowały się bez zbędnej zwłoki z ofiarami, w przypadku gdy indywidualna ocena, o której mowa w art. 22, wskazała na potrzebę wsparcia, pod warunkiem, że ofiara – po przekazaniu jej informacji o dostępnych usługach wsparcia – wyrazi zgodę na kontakt ze służbami udzielającymi wsparcia lub zwróci się o wsparcie.

3. Państwa członkowskie podejmują środki, aby utworzyć bezpłatne i zapewniające poufność specjalistyczne służby udzielające wsparcia jako uzupełnienie lub integralną część ogólnych służb udzielających wsparcia ofiarom lub aby umożliwić organizacjom udzielającym wsparcia ofiarom wystąpienie do istniejących wyspecjalizowanych podmiotów udzielających takiego specjalistycznego wsparcia. Ofiary mają dostęp do takich służb stosownie do swoich szczególnych potrzeb, a członkowie rodziny mają dostęp stosownie do swoich szczególnych potrzeb i do stopnia szkody, której doznali wskutek przestępstwa popełnionego na szkodę ofiary. W przypadku gdy specjalistyczne służby udzielające wsparcia nie stanowią integralnej części ogólnych służb udzielających wsparcia ofiarom, koordynuje się działania ogólnych i specjalistycznych służb udzielających wsparcia.”;

b) dodaje się ustępy w brzmieniu:

„6. Państwa członkowskie dążą do zapewnienia, aby specjalistyczne służby udzielające wsparcia pozostawały w pełnej gotowości do działania na rzecz ofiar w czasie kryzysu, na przykład kryzysów zdrowotnych, humanitarnych lub innych stanów nadzwyczajnych.

7. Służby udzielające wsparcia ofiarom muszą być łatwo dostępne, w tym online lub z wykorzystaniem innych odpowiednich środków, takich jak technologie informacyjno-komunikacyjne. Państwa członkowskie zapewniają, aby rozmieszczenie geograficzne i zdolności służb udzielających wsparcia ofiarom, o których mowa w niniejszym artykule i w art. 9a, były wystarczające, biorąc pod uwagę położenie geograficzne i strukturę demograficzną danego państwa członkowskiego.”;

6) w art. 9 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 1 wprowadza się następujące zmiany:

(i) lit. a) otrzymuje brzmienie:

„a) informacje, doradztwo i wsparcie w zakresie praw ofiar, w tym dotyczące korzystania z krajowych systemów odszkodowań lub zadośćuczynienia za szkody poniesione wskutek przestępstwa, korzystania z porad prawnych, w tym w zakresie pomocy prawnej, oraz dotyczące roli ofiar w postępowaniu karnym, w tym w zakresie przygotowania do udziału w procesie sądowym;”;

(ii) lit. c) otrzymuje brzmienie:

„c) wsparcie emocjonalne;

ca) wsparcie psychologiczne lub, jeżeli wsparcie psychologiczne jest niedostępne, skierowanie do służb, które mogą zapewnić wsparcie psychologiczne;”;

(iii) dodaje się akapit w brzmieniu:

„Do celów akapitu pierwszego lit. ca), w przypadku gdy indywidualna ocena, o której mowa w art. 22, wskazała na szczególną potrzebę wsparcia psychologicznego, ofierze potrzebującej takiego wsparcia udostępnia się dodatkowe wsparcie psychologiczne tak długo, jak jest to konieczne, zgodnie z indywidualnymi potrzebami ofiary oraz odpowiednimi krajowymi systemami opieki zdrowotnej lub pomocy społecznej regulującymi dostęp do wsparcia psychologicznego.”;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby służby udzielające wsparcia ofiarom zwracały szczególną uwagę zwłaszcza na szczególne potrzeby ofiar, które doznały znacznej szkody ze względu na wagę przestępstwa.”;

c) ust. 3 lit. b) otrzymuje brzmienie:

„b) zindywidualizowane i kompleksowe wsparcie, a także informacje na temat służb przeprowadzających badania lekarskie i obdukcję oraz, w stosownych przypadkach, kierowanie do tych służb, przy czym mogą to być służby świadczące kompleksowe usługi opieki zdrowotnej, w tym usługi opieki zdrowotnej w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, zgodnie z prawem krajowym, oraz informacje na temat doradztwa psychospołecznego, w tym opieki pourazowej, oraz, w stosownych przypadkach, kierowanie do tych służb, dla ofiar o szczególnych potrzebach, takich jak ofiary przemocy seksualnej, ofiary przemocy na tle płciowym, w tym przemocy wobec kobiet i przemocy domowej objęte zakresem stosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1385 (*), ofiary handlu ludźmi, ofiary przestępczości zorganizowanej, ofiary z niepełnosprawnościami, ofiary wykorzystywania, ofiary przestępstw z nienawiści, ofiary terroryzmu, ofiary tortur, ofiary wymuszonych zaginięć oraz ofiary ludobójstwa, zbrodni przeciwko ludzkości, zbrodni wojennych lub zbrodni agresji określonych w art. 6, 7, 8 i 8a Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego.

(*) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1385 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Dz.U. L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj>).”;

d) dodaje się ustępy w brzmieniu:

„4. Państwa członkowskie zapewniają ofiarom przemocy seksualnej szybki dostęp do usług opieki zdrowotnej, w tym w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, zgodnie z dyrektywą (UE) 2024/1385 i prawem krajowym.

5. Państwa członkowskie świadczą usługi w zakresie ochrony i specjalistyczne usługi wsparcia niezbędne do zaspokojenia wielorakich potrzeb ofiar o szczególnych potrzebach zgodnie z protokołami lub wytycznymi, o których mowa w art. 26a ust. 1 lit. d).

6. Państwa członkowskie zapewniają, aby usługi wsparcia, o których mowa w niniejszym artykule i w art. 9a, spełniały obowiązujące normy w odniesieniu do jakości tych usług. Usługi świadczone przez służby udzielające wsparcia są, w stosownych przypadkach, poddawane przeglądowi i w razie konieczności odpowiednio dostosowywane. Przegląd tych usług nie może stanowić nadmiernego obciążenia dla organizacji świadczących te usługi.”;

7) w rozdziale II dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 9a

Służby udzielające zindywidualizowanego i kompleksowego wsparcia dzieciom będącym ofiarami

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia dostępności przyjaznych dziecku służb udzielających zindywidualizowanego i kompleksowego wsparcia dzieciom będącym ofiarami, aby zapewnić dostosowane do wieku wsparcie i ochronę niezbędne do kompleksowego zaspokojenia wielorakich potrzeb dzieci będących ofiarami, w tym dzieci, które doznały szkody, ponieważ były świadkami przestępstwa.

2. Służby udzielające zindywidualizowanego i kompleksowego wsparcia dzieciom będącym ofiarami, o których mowa w ust. 1, obejmują skoordynowany mechanizm wielopodmiotowy obejmujący następujące usługi:

a) udzielanie informacji, o których mowa w art. 4;

b) badania lekarskie;

c) wsparcie emocjonalne, socjalne i psychologiczne;

d) pomoc administracyjną;

e) składanie zawiadomień o przestępstwie;

f) indywidualną ocenę, o której mowa w art. 22;

g) audiowizualne utrwalenie przesłuchań, o którym mowa w art. 24 ust. 1 lit. a).

3. Państwa członkowskie rozważają zapewnienie świadczenia usług, o których mowa w ust. 2, w ramach tej samej placówki, ze szczególnym uwzględnieniem dobra dzieci będących ofiarami, w tym rozmiaru szkody poniesionej w wyniku przestępstwa przez dzieci będące ofiarami.

4. Służby udzielające zindywidualizowanego i kompleksowego wsparcia dzieciom będącym ofiarami, o których mowa w niniejszym artykule, mogą mieć formę organizacji publicznych lub pozarządowych.”;

- 8) dodaje się artykuły w brzmieniu:

„Artykuł 10a

Prawo do pomocy w budynku sądu

Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia ofiarom w budynku sądu, zgodnie z ich indywidualnymi potrzebami, wsparcia emocjonalnego i praktycznych informacji na temat organizacyjnych aspektów postępowania sądowego w sprawach karnych.

Artykuł 10b

Prawo do informacji dotyczących decyzji podjętych w toku postępowania sądowego oraz prawo do odwołania

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby ofiary, w zależności od ich statusu w postępowaniu karnym określonego w prawie krajowym, były niezwłocznie informowane o decyzjach dotyczących ich prawa do tłumaczenia ustnego i pisemnego w toku rozprawy sądowej na podstawie art. 7 ust. 1 i 3 oraz o podjętych w toku postępowania sądowego decyzjach w sprawie środków na podstawie art. 23 ust. 3, mających bezpośredni wpływ na ofiary.

2. Państwa członkowskie zapewniają ofiarom, zgodnie z ich statusem w postępowaniu karnym określonym w prawie krajowym, prawo do złożenia odwołania, zgodnie z prawem krajowym, przynajmniej od podjętych w toku rozprawy sądowej decyzji dotyczących:

- a) prawa do tłumaczenia ustnego lub pisemnego na podstawie art. 7 ust. 1 i 3;
- b) prawa do bycia wysłuchanym na podstawie art. 10; oraz
- c) prawa do pomocy prawnej na podstawie art. 13.

Państwa członkowskie mogą zapewnić ofiarom możliwość złożenia odwołania od decyzji podjętych na podstawie art. 18 i art. 23 ust. 3.

Przepisy proceduralne dotyczące odwołania od decyzji na podstawie niniejszego ustępu, w tym dotyczące skutku zawieszającego takiego odwołania, określa prawo krajowe. Rozpatrywanie takiego odwołania nie może w sposób nieuzasadniony przedłużać postępowania karnego. Odwołanie to może zostać rozpatrzone w tej samej instancji i przez ten sam organ, w tym ustnie w toku postępowania sądowego.”;

- 9) art. 13 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 13

Prawo do pomocy prawnej

1. Państwa członkowskie zapewniają ofiarom, które mają prawo do uzyskania statusu strony w postępowaniu karnym i które nie mają wystarczających środków na pokrycie kosztów związanych z korzystaniem z pomocy prawnika w toku postępowania karnego, dostęp do pomocy prawnej, w tym, w stosownych przypadkach, do celów dochodzenia odszkodowania.

Państwa członkowskie mogą stosować kryterium dochodowe, kryterium zasadności lub oba te kryteria w celu ustalenia, czy należy przyznać pomoc prawną.

Jeżeli państwo członkowskie stosuje kryterium dochodowe, uwzględnia wszystkie istotne i obiektywne czynniki, takie jak dochód, majątek i sytuacja rodzinna danej osoby, koszty pomocy prawnika i poziom życia w tym państwie członkowskim, a także zależność ofiary od sprawcy.

Jeżeli państwo członkowskie stosuje kryterium zasadności, uwzględnia wagę przestępstwa, złożoność sprawy i rozmiar szkody poniesionej przez ofiarę.

Przepisy proceduralne dotyczące prawa ofiary do pomocy prawnej określa prawo krajowe.

2. Niezależnie od ust. 1 państwa członkowskie zapewniają, aby niektóre kategorie ofiar określone w prawie krajowym, takie jak dzieci będące ofiarami lub ofiary z niepełnosprawnościami, które mają prawo do uzyskania statusu strony w postępowaniu karnym, a które nie mają wystarczających środków, były uprawnione do pomocy prawnej.”;

10) w art. 16 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Państwa członkowskie wprowadzają środki wykonawcze lub egzekucyjne mające na celu ułatwienie zapłacenia przez sprawcę bez zbędnej zwłoki odszkodowania przyznanego ofierze.

3. W przypadku gdy odszkodowanie zostało przyznane ofierze umyślnego przestępstwa z użyciem przemocy, ale sprawca nie zapłacił przyznanego odszkodowania ofierze w rozsądnym terminie, a środki, o których mowa w ust. 2, nie przyniosły skutku w rozsądnym terminie, państwa członkowskie mogą zgodnie z prawem krajowym wypłacić z góry na rzecz ofiary całość lub część przyznanego odszkodowania. Wpłata taka nie zwalnia sprawcy z obowiązku zapłaty przyznanego odszkodowania, a państwa członkowskie mają prawo odzyskać od sprawcy wypłaconą przez nie kwotę.”;

11) w art. 17 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby ich właściwe organy podjęły odpowiednie środki w celu zminimalizowania trudności napotykanych w sytuacjach, gdy ofiara ma miejsce zamieszkania w państwie członkowskim innym niż to, w którym popełniono przestępstwo, w szczególności w odniesieniu do organizacji postępowania. W tym celu organy państwa członkowskiego, w którym popełniono przestępstwo, mają możliwość:

a) odebrania zeznania od ofiary bezpośrednio po złożeniu właściwemu organowi zawiadomienia o przestępstwie;

b) wysłuchania ofiar zamieszkałych w innym państwie członkowskim za pośrednictwem wideokonferencji lub innej formy przekazu audiowizualnego zgodnie z Konwencją ustanowioną przez Radę zgodnie z art. 34 Traktatu o Unii Europejskiej o pomocy prawnej w sprawach karnych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej (*), podpisaną w dniu 29 maja 2000 r., i dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/41/UE (**);

c) ułatwienia udziału w postępowaniu karnym ofiarom zamieszkałym w innym państwie członkowskim za pośrednictwem wideokonferencji lub innych technologii zdalnej komunikacji, w zakresie, w jakim jest to możliwe na podstawie prawa Unii i prawa krajowego oraz zgodnie z rolą ofiary w postępowaniu karnym.

(*) Dz.U. C 197 z 12.7.2000, s. 3.

(**) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/41/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie europejskiego nakazu dochodzeniowego w sprawach karnych (Dz.U. L 130 z 1.5.2014, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/41/oj>).”;

b) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„4. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy mogły zwracać się o pomoc do Eurojustu zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1727 (*) oraz do Europejskiej Sieci Sądowej ustanowionej decyzją Rady 2008/976/WSiSW (**) i przekazywać Eurojustowi i Europejskiej Sieci Sądowej informacje mające na celu ułatwienie współpracy z właściwymi organami innych państw członkowskich w sprawach transgranicznych, zgodnie z kompetencjami Eurojustu i Europejskiej Sieci Sądowej.

(*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1727 z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (Eurojust) oraz zastąpienia i uchylenia decyzji Rady 2002/187/WSiSW (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 138, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1727/oj>).

(**) Decyzja Rady 2008/976/WSiSW z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie Europejskiej Sieci Sądowej (Dz.U. L 348 z 24.12.2008, s. 130, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2008/976/oj>).”;

12) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 18a

Uzupełniające prawo do ochrony

Państwa członkowskie zapewniają, aby dostęp do środków wsparcia i ochrony określonych w niniejszej dyrektywie mógł zostać przyznany ofiarom, które poniosły dodatkową szkodę, taką jak ujmą dla godności, wynikającą z pochwały poważnych przestępstw określonych w prawie krajowym, takich jak publiczne nawoływanie do popełnienia przestępstwa terrorystycznego zdefiniowanego w art. 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541 (*), lub z oddawania hołdu sprawcom.

(*) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie zwalczania terroryzmu i zastępująca decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW oraz zmieniająca decyzję Rady 2005/671/WSiSW (Dz.U. L 88 z 31.3.2017, s. 6, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj>).”;

13) art. 19 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 19

Prawo do unikania kontaktu ze sprawcą

1. Państwa członkowskie ustanawiają warunki niezbędne do umożliwienia, w razie konieczności, uniknięcia kontaktu między ofiarami i członkami ich rodzin a sprawcą w pomieszczeniach, w których prowadzone jest postępowanie karne, z urzędu lub na wniosek ofiary, chyba że ze względu na dobro postępowania taki kontakt jest wymagany.

2. Państwa członkowskie zapewniają, by nowe budynki sądów miały osobne poczekalnie dla ofiar. Państwa członkowskie oceniają możliwość i wykonalność utworzenia oddzielnych poczekalni dla ofiar w istniejących budynkach sądów.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby w razie potrzeby ofiary były informowane o dostępnych środkach służących uniknięciu kontaktu ze sprawcą.”;

14) w art. 21 wprowadza się następujące zmiany:

a) tytuł otrzymuje brzmienie:

„Prawo do ochrony prywatności i niedostępności danych osobowych”;

b) dodaje się ustępy w brzmieniu:

„3. Państwa członkowskie zapewniają, aby dane osobowe dotyczące miejsca zamieszkania ofiary lub inne równoważne dane kontaktowe, takie jak numer telefonu i adres e-mail ofiary, nie były przekazywane sprawcy, chyba że udostępnienie jest niezbędne do celów art. 7 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE (*) lub jeżeli właściwe organy, na wniosek lub z urzędu, po zbadaniu okoliczności sprawy ustaliły, że istnieje uzasadniony interes w udostępnieniu, który przeważa nad prawem ofiary do ochrony danych osobowych.

4. Ust. 3 stosuje się do postępowań karnych wszczętych po dniu 2 lipca 2029 r.

(*) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz.U. L 142 z 1.6.2012, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/13/oj>).”;

15) w art. 22 wprowadza się następujące zmiany:

a) tytuł otrzymuje brzmienie:

„Indywidualna ocena sytuacji ofiar służąca ustaleniu szczególnych potrzeb w zakresie wsparcia i ochrony”;

b) ust. 1, 2, 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w odpowiednim czasie przeprowadzana była indywidualna ocena sytuacji ofiar (zwana dalej »indywidualną oceną«) w celu ustalenia szczególnych potrzeb w zakresie wsparcia i ochrony w toku całego postępowania oraz określenia, czy i w jakim zakresie ofiara skorzystałaby z dodatkowego wsparcia psychologicznego określonego w art. 9 ust. 1 lit. ca), z usług świadczonych na podstawie art. 9a lub ze specjalnych środków określonych w art. 18, 18a, 23 lub 24, ze względu na szczególne narażenie na wtórną i ponowną wiktymizację, zastraszanie oraz odwet.

Państwa członkowskie określają sposób organizacji w praktyce indywidualnej oceny ofiar.

1a. Indywidualną ocenę rozpoczyna się na jak najwcześniejszym etapie, takim jak podczas pierwszego kontaktu ofiary z właściwymi organami, i trwa ona tak długo, jak jest to konieczne, w zależności od szczególnych potrzeb każdej ofiary. W przypadku gdy wynik wstępnego etapu indywidualnej oceny przeprowadzonej przez organy pierwszego kontaktu wykaże potrzebę przeprowadzenia pogłębionej oceny, ocenę taką przeprowadza się, w stosownych przypadkach, we współpracy lub koordynacji z odpowiednimi instytucjami i organami, a także z ogólnymi i specjalistycznymi służbami udzielającymi wsparcia, w tym poprzez skierowanie ofiary do takich służb, w zależności od indywidualnych potrzeb ofiary i etapu postępowania.

Indywidualną ocenę przeprowadzają odpowiednio przeszkolone osoby, w interesie ofiary i przy zwróceniu szczególnej uwagi na unikanie wtórnej lub ponownej wiktymizacji.

Właściwe organy, instytucje, organy i służby udzielające wsparcia bez zbędnej zwłoki i w skoordynowany sposób zaspokajają potrzeby ofiar w zakresie wsparcia i ochrony.

2. Indywidualna ocena uwzględnia:

- a) cechy osobowe ofiary, w tym dotychczasowe doświadczenia związane z dyskryminacją, łącznie z dyskryminacją ze względu na przesłanki intersekcjonalne, takie jak płeć, w tym tożsamość płciowa, wiek, niepełnosprawność, prawo do pobytu, religia lub przekonania, język, pochodzenie rasowe, społeczne lub etniczne oraz orientacja seksualna;
- b) rodzaj lub charakter przestępstwa;
- c) okoliczności przestępstwa;
- d) związek ofiary ze sprawcą i zagrożenie stwarzane przez sprawcę.

3. W ramach indywidualnej oceny szczególną uwagę zwraca się na:

- a) ofiary, które doznały znacznej szkody ze względu na wagę przestępstwa lub ponowne popełnienie przestępstwa;
- b) ofiary przestępstw popełnionych z powodu uprzedzeń lub dyskryminacji, co mogło być w szczególności powiązane z ich cechami osobowymi;
- c) ofiary, których związek ze sprawcą i zależność od niego sprawiają, że są one szczególnie narażone.

Do celów akapitu pierwszego należyte uwzględnia się ofiary terroryzmu, ofiary przestępczości zorganizowanej, ofiary handlu ludźmi, ofiary przemocy na tle płciowym, w tym przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, ofiary przemocy seksualnej, w tym niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych, ofiary wykorzystywania, ofiary przestępstw z nienawiści, ofiary tortur, ofiary wymuszonych zaginięć, ofiary z niepełnosprawnościami oraz ofiary ludobójstwa, zbrodni przeciwko ludzkości, zbrodni wojennych lub zbrodni agresji zdefiniowanych w art. 6, 7, 8 i 8a statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego. Szczególną uwagę zwraca się, w stosownych przypadkach, na ofiary tego typu przestępstw w przestrzeni internetowej oraz na ofiary należące do więcej niż jednej z tych kategorii.

W stosownych i odpowiednich przypadkach w indywidualnej ocenie uwzględnia się szczególne potrzeby członków rodziny ofiary.

3a. W ramach indywidualnej oceny szczególną uwagę zwraca się na zagrożenie stwarzane przez sprawcę, o którym mowa w ust. 2 lit. d), takie jak:

- a) zagrożenie związane ze stosowaniem przemocy;
- b) zagrożenie związane ze spowodowaniem uszkodzenia ciała;
- c) zagrożenie związane z użyciem broni;
- d) zagrożenie związane z powiązaniem sprawcy ze zorganizowaną grupą przestępczą lub z udziałem w takiej grupie;
- e) nadużywanie narkotyków lub alkoholu;

- f) znęcanie się nad dziećmi;
- g) problemy ze zdrowiem psychicznym;
- h) uporczywe nękanie; lub
- i) kierowanie gróźb lub nawoływanie do nienawiści.

4. Do celów niniejszej dyrektywy zakłada się, że dzieci będące ofiarami mają szczególne potrzeby w zakresie wsparcia i ochrony, gdyż narażone są na wtórną i ponowną wiktyimizację, zastraszanie oraz odwet. W celu określenia, czy i w jakim stopniu skorzystałyby one ze środków specjalnych przewidzianych w art. 18, 18a, 23 i 24, sytuacja dzieci będących ofiarami stanowi przedmiot indywidualnej oceny. Indywidualną ocenę sytuacji dzieci będących ofiarami organizuje się zgodnie z zasadami działania służb udzielających zindywidualizowanego i kompleksowego wsparcia, o których mowa w art. 9a, i uwzględnia się w niej szczególne potrzeby, jakie dzieci będące ofiarami bez opieki rodzicielskiej mogą mieć w wyniku przestępstwa.”;

- c) ust. 6 i 7 otrzymują brzmienie:

„6. Przy dokonywaniu indywidualnej oceny ściśle angażuje się ofiarę i uwzględnia się wolę ofiary, w tym jej życzenie nieskorzystania ze środków specjalnych przewidzianych w art. 8, 9, 9a, 23 i 24.

7. Państwa członkowskie zapewniają, aby indywidualna ocena była poddawana przeglądowi w świetle indywidualnych potrzeb ofiary oraz aby w stosownych przypadkach wdrażano nowe lub dostosowywano istniejące środki w celu odzwierciedlenia indywidualnych potrzeb ofiary w celu zapewnienia adekwatności środków wsparcia i ochrony względem zmieniającej się sytuacji ofiary. Jeżeli elementy stanowiące podstawę indywidualnej oceny uległy znacznej zmianie, państwa członkowskie zapewniają, aby była ona aktualizowana w toku całego postępowania karnego.”;

- 16) w art. 23 wprowadza się następujące zmiany:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Bez uszczerbku dla praw do obrony i zgodnie z przepisami o swobodzie sędziowskiej, państwa członkowskie zapewniają, by ofiary o szczególnych potrzebach w zakresie ochrony korzystające ze szczególnych środków ustalonych w wyniku indywidualnej oceny mogły skorzystać ze środków przewidzianych w ust. 2, 3 i 4 niniejszego artykułu. W przypadku gdy ograniczenia operacyjne lub praktyczne uniemożliwiają zastosowanie szczególnego środka przewidzianego w wyniku indywidualnej oceny lub gdy istnieje pilna potrzeba przesłuchania ofiary, a niedopełnienie tego obowiązku mogłoby zaszkodzić ofierze lub innej osobie lub mogłoby zaszkodzić przebiegowi postępowania, państwa członkowskie mogą, w drodze wyjątku, podjąć decyzję o niestosowaniu przewidzianego szczególnego środka.”;

- b) ust. 2 lit. d) otrzymuje brzmienie:

„d) wszelkie przesłuchania ofiar przemocy seksualnej lub przemocy na tle płciowym, w tym przemocy wobec kobiet i przemocy domowej objętych zakresem stosowania dyrektywy (UE) 2024/1385 – jeżeli nie są prowadzone przez prokuratora ani sędziego – prowadzą osoby tej samej płci co ofiara, o ile takie jest życzenie ofiary i o ile nie stanowi to uszczerbku dla przebiegu postępowania karnego.”;

c) ust. 3 lit. c) otrzymuje brzmienie:

„c) środki pozwalające uniknąć zbędnych pytań dotyczących życia prywatnego ofiary, które nie są związane z przestępstwem, w tym dotyczących orientacji seksualnej ofiary, jej płci, w tym tożsamości płciowej, lub wcześniejszego życia seksualnego; oraz”;

d) dodaje się ustępy w brzmieniu:

„4. Państwa członkowskie zapewniają, aby ich właściwe organy były uprawnione do stosowania odpowiednich środków w trakcie postępowania karnego i tak długo, jak jest to konieczne do zapewnienia ochrony fizycznej ofiarom o szczególnych potrzebach w zakresie ochrony określonych zgodnie z art. 22, w tym następujących środków:

a) stałej lub czasowej obecności organów ścigania lub innych organów zapewniających ochronę fizyczną zgodnie z prawem krajowym;

b) zakazu kontaktu, zakazu zbliżania się lub nakazu ochrony mających zapewnić ochronę ofiar przed wszelkimi aktami przemocy, zgodnie z prawem krajowym;

c) dostępu do schronisk i innych odpowiednich miejsc zakwaterowania zastępczego, zgodnie z prawem krajowym.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadkach, gdy ma to znaczenie dla bezpieczeństwa ofiary, właściwe organy informowały ofiarę o możliwości zwrócenia się o zakaz kontaktu, zakaz zbliżania się lub nakaz ochrony oraz o możliwości wystąpienia o transgraniczne uznanie nakazów ochrony zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE (*) lub środków ochrony na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 606/2013 (**).

(*) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony (Dz.U. L 338 z 21.12.2011, s. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/99/oj>).

(**) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 606/2013 z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie wzajemnego uznawania środków ochrony w sprawach cywilnych (Dz.U. L 181 z 29.6.2013, s. 4, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/606/oj>).”;

17) w art. 24 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 1 dodaje się literę w brzmieniu:

„d) w toku postępowania przygotowawczego i postępowania karnego zapewnia się prawo dziecka do bycia wysłuchanym oraz dobro dziecka zgodnie z art. 10.”;

b) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„3. W przypadku gdy przestępstwo dotyczy osoby sprawującej władzę rodzicielską i gdy występuje konflikt interesów między dzieckiem będącym ofiarą a osobą sprawującą władzę rodzicielską, państwa członkowskie biorą pod uwagę dobro dziecka i zapewniają, aby żadne działanie wymagające zgody, zgodnie z prawem krajowym, nie było zależne od zgody osoby sprawującej władzę rodzicielską.”;

18) art. 25 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 25

Szkolenie specjalistów

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby urzędnicy, którzy mogą mieć kontakt z ofiarami, tacy jak funkcjonariusze policji i pracownicy sądu, brali udział zarówno w ogólnych, jak i specjalistycznych szkoleniach – na poziomie odpowiadającym ich kontaktom z ofiarami – mającym im uświadomić potrzeby ofiar, konieczność unikania wtórnej wiktymizacji oraz nauczyć ich traktowania ofiar z szacunkiem, w sposób bezstronny, niedyskryminacyjny i profesjonalny oraz, w stosownych przypadkach, w sposób uwzględniający przebyte traumy, aspekt płci, niepełnosprawność i potrzeby dzieci. Zapewnia się również szkolenia na temat ofiar cyberprzestępczości.

2. Bez uszczerbku dla niezależności sądów oraz różnic w organizacji wymiaru sprawiedliwości w Unii, państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby sędziom i prokuratorom uczestniczącym w postępowaniach przygotowawczych i postępowaniach karnych zapewniano zarówno ogólne, jak i specjalistyczne szkolenia w odniesieniu do celów niniejszej dyrektywy i odpowiednio do funkcji pełnionych przez tych sędziów i prokuratorów. Takie szkolenia muszą być oparte na prawach człowieka i ukierunkowane na ofiary, a także uwzględniać aspekt płci, niepełnosprawność oraz potrzeby dzieci.

3. Bez uszczerbku dla niezależności zawodów prawniczych, państwa członkowskie zalecają, aby osoby odpowiedzialne za szkolenie prawników udostępniały zarówno ogólne, jak i specjalistyczne szkolenia mające na celu zwiększenie wiedzy wśród prawników na temat potrzeb ofiar i uczące ich, jak traktować ofiary w sposób uwzględniający przebyte traumy, aspekt płci, niepełnosprawność oraz potrzeby dzieci.

4. Poprzez swoje służby publiczne lub finansowanie organizacji wsparcia dla ofiar państwa członkowskie popierają inicjatywy, które umożliwiają osobom zapewniającym ofiarom wsparcie oraz usługi sprawiedliwości naprawczej odpowiednie szkolenie na poziomie odpowiadającym ich kontaktom z ofiarami oraz przestrzeganie norm zawodowych w celu zagwarantowania świadczenia tych usług z szacunkiem oraz w sposób bezstronny, niedyskryminacyjny, dostosowany do potrzeb dzieci i profesjonalny.

5. Stosownie do odpowiednich obowiązków oraz rodzaju i poziomu kontaktów danego specjalisty, w tym odpowiednich pracowników służby zdrowia, z ofiarami, szkolenie służy temu, aby specjalista był w stanie rozpoznać ofiary oraz traktować je z szacunkiem, w sposób profesjonalny i niedyskryminacyjny.

6. Szkolenia, o których mowa w niniejszym artykule, uwzględniają protokoły lub wytyczne, o których mowa w art. 26a ust. 1.

7. Szkolenia, o których mowa w niniejszym artykule, za które odpowiadają państwa członkowskie, są prowadzone regularnie. Każde państwo członkowskie podejmuje środki, aby wspierać organy i organizacje odpowiedzialne za takie szkolenia w celu opracowania i realizacji takich szkoleń, zapewnienia uczestnictwa, jak również zagwarantowania ich jakości i dostępności na całym terytorium tego państwa członkowskiego.”;

19) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 25a

Zwiększanie wiedzy o prawach ofiar i informowanie o nich

1. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie działania, prowadzone między innymi za pośrednictwem technologii informacyjno-komunikacyjnych, służące zwiększeniu świadomości na temat praw określonych w niniejszej dyrektywie, zmniejszeniu zagrożenia wiktymizacją oraz zminimalizowaniu negatywnego wpływu przestępstwa oraz ryzyka wtórnej i ponownej wiktymizacji, zastraszania oraz odwetu, w szczególności przez ukierunkowanie tych działań na grupy ryzyka, takie jak dzieci i ofiary przemocy na tle płciowym. Takie działania mogą obejmować kampanie informacyjne i uświadamiające oraz programy badawcze i edukacyjne, w stosownych przypadkach we współpracy z odpowiednimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i innymi zainteresowanymi stronami, a także środki mające na celu zwiększenie świadomości ofiar na temat tego, gdzie uzyskać pomoc i jak korzystać z przysługujących im praw, w tym poprzez udostępnianie publicznych rejestrów akredytowanych organizacji wsparcia.

2. Państwa członkowskie przekazują społeczeństwu informacje na temat zawiadamiania o przestępstwach, praw ofiar, dostępnych ogólnych i specjalistycznych służb udzielających wsparcia ofiarom, funkcjonowania systemu wymiaru sprawiedliwości, a także odpowiednich procedur i procesów wnioskowych. Takie informacje muszą być łatwo dostępne, przyjazne dla użytkownika, przedstawione prostym językiem i można z nich łatwo skorzystać, na przykład na stronie internetowej.

Państwa członkowskie zapewniają, aby treść informacji przekazywanych do wiadomości publicznej była opracowywana, w stosownych przypadkach, we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, nie była sprzeczna i była regularnie aktualizowana w celu zapewnienia dokładności.”;

20) art. 26 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Państwa członkowskie zapewniają, aby ich właściwe organy mogły przetwarzać dane osobowe ofiar, w tym przekazywać te dane osobowe właściwym organom państwa członkowskiego zamieszkania ofiary, jeżeli ofiara wyrazi na to zgodę lub – w przypadku gdy ofiara nie jest w stanie wyrazić zgody – bez takiej zgody, zgodnie z obowiązującym prawem Unii.”;

21) w rozdziale 5 dodaje się artykuły w brzmieniu:

„Artykuł 26a

Protokoły lub wytyczne w sprawie koordynacji i współpracy w państwach członkowskich

1. Państwa członkowskie ustanawiają i wdrażają szczegółowe protokoły lub wytyczne, o charakterze wiążącym lub niewiążącym, w zależności od prawa krajowego, dotyczące organizacji określonych w niniejszej dyrektywie usług i działań właściwych organów oraz osób mających kontakt z ofiarami. Protokoły lub wytyczne sporządza się w ramach koordynacji i we współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, takimi jak organy centralne – zgodnie z wewnętrzną strukturą państw członkowskich oraz podziałem kompetencji w państwach członkowskich – organami ścigania, prokuraturą, organami sądowymi, organami ds. zatrzymań, służbami świadczącymi usługi w zakresie sprawiedliwości naprawczej oraz służbami udzielającymi wsparcia ofiarom, w porozumieniu z odpowiednimi organizacjami zawodowymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, w celu zaspokojenia potrzeb ofiar.

Protokoły lub wytyczne zawierają przynajmniej ogólne instrukcje dotyczące sposobu:

- a) udzielania ofiarom wszelkich niezbędnych informacji dostosowanych do ich potrzeb zgodnie z niniejszą dyrektywą;
- b) stosowania art. 5a niniejszej dyrektywy przez właściwe organy;

- c) przeprowadzania indywidualnej oceny, o której mowa w art. 22, oraz świadczenia usług wsparcia ofiarom o szczególnych potrzebach, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb ofiar na różnych etapach postępowania karnego;
 - d) prowadzenia współpracy między ogólnymi i specjalistycznymi służbami udzielającymi wsparcia, w tym służbami udzielającymi zindywidualizowanego i kompleksowego wsparcia dzieciom będącym ofiarami, o których mowa w art. 9a.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby protokoły lub wytyczne, o których mowa w ust. 1, poddawano w razie potrzeby przeglądowi, aby zapewnić ich skuteczność, na przykład w przypadku istotnych zmian w prawie krajowym.

Artykuł 26b

Korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych

1. Państwa członkowskie zapewniają ofiarom możliwość korzystania z praw przewidzianych w art. 3a, art. 5 ust. 1 i art. 5a ust. 1 z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych w zakresie, w jakim dotyczy to zawiadamiania online o przestępstwach.
2. Państwa członkowskie zapewniają ofiarom możliwość korzystania z praw przewidzianych w art. 4 ust. 1, art. 5 ust. 3, art. 5a ust. 6, art. 6 ust. 1, 2, 4, 5 i 6 oraz art. 10b z wykorzystaniem, o ile są one dostępne, technologii informacyjno-komunikacyjnych zgodnie z prawem krajowym.
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby nie uniemożliwiano ofiarom, ze względu na to, że ich miejsce zamieszkania znajduje się w innym państwie członkowskim, wykonywania ich praw, o których mowa w art. 1, z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Państwa członkowskie zapewniają, aby nie uniemożliwiano ofiarom, ze względu na to, że ich miejsce zamieszkania znajduje się w innym państwie członkowskim, wykonywania ich praw, o których mowa w art. 2, z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, w przypadku gdy technologie takie są dostępne w państwach członkowskich.

4. Jeżeli systemy krajowe oferujące technologie informacyjno-komunikacyjne wymagają stosowania identyfikacji elektronicznej, podpisów elektronicznych i pieczęci elektronicznych, państwa członkowskie zezwalają na stosowanie europejskich portfeli tożsamości cyfrowej, notyfikowanych systemów identyfikacji elektronicznej, kwalifikowanych podpisów elektronicznych i kwalifikowanych pieczęci elektronicznych wszystkich innych państw członkowskich, jak ustanowiono w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 (*).

Artykuł 26c

Prawa ofiar z niepełnosprawnościami

1. Państwa członkowskie spełniają wymogi dostępności określone w załączniku I do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 (**) w celu zapewnienia, aby ofiary z niepełnosprawnościami mogły, na zasadzie równości z innymi osobami, korzystać z technologii informacyjno-komunikacyjnych, o których mowa w art. 26b niniejszej dyrektywy.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby ofiary z niepełnosprawnościami miały, na zasadzie równości z innymi osobami, dostęp do wszelkich procedur, służb udzielających wsparcia i środków ochrony objętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy, zgodnie z wymogami dostępności określonymi w załączniku I do dyrektywy (UE) 2019/882.

Państwa członkowskie zapewniają, aby ofiary z niepełnosprawnościami otrzymywały na wniosek racjonalne usprawnienia i dostosowania proceduralne.

- (*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE (Dz.U. L 257 z 28.8.2014, s. 73, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/910/oj>).
- (**) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wymogów dostępności produktów i usług (Dz.U. L 151 z 7.6.2019, s. 70, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj>).”;

22) art. 28 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 28

Dostarczanie danych i statystyk

1. Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki w celu ustanowienia systemu gromadzenia, tworzenia i rozpowszechniania statystyk na temat ofiar.

Statystyki te obejmują przynajmniej następujące dane, dostępne na poziomie centralnym, zdezagregowane według płci i grupy wiekowej ofiary (dziecko/dorosły) oraz, w miarę możliwości i w stosownych przypadkach, związku między ofiarą a sprawcą oraz rodzaju przestępstwa:

a) liczbę ofiar;

b) liczbę i rodzaj przestępstw, o których zawiadomiono.

Statystyki zawierają również dane dostępne na poziomie centralnym pokazujące, w jaki sposób ofiary korzystały z praw określonych w niniejszej dyrektywie. Do celów niniejszego ustępu państwa członkowskie mogą wykorzystywać dane gromadzone na podstawie odpowiednich aktów unijnych.

2. Państwa członkowskie dążą do gromadzenia statystyk, o których mowa w niniejszym artykule, na podstawie wspólnej dezagregacji opracowanej we współpracy z Komisją (Eurostatem) we współpracy z organami krajowymi i zgodnie z normami opracowanymi przez Komisję (Eurostat) we współpracy z organami krajowymi. Państwa członkowskie przekazują te dane Komisji (Eurostatowi) co trzy lata. Przekazywane dane nie mogą zawierać danych osobowych.

3. Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej wspiera państwa członkowskie i Komisję w gromadzeniu, tworzeniu i rozpowszechnianiu dostępnych statystyk dotyczących ofiar przestępstw oraz w przekazywaniu dostępnych danych pokazujących, w jaki sposób ofiary korzystały z praw określonych w niniejszej dyrektywie.

4. Komisja (Eurostat) wspiera państwa członkowskie w gromadzeniu danych, o których mowa w ust. 1, w tym przez ustanowienie wspólnych norm.

5. Państwa członkowskie podają zebrane dane statystyczne do wiadomości publicznej w łatwo dostępny i przyjazny dla użytkownika sposób. Statystyki te nie mogą zawierać danych osobowych.”;

23) dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 28b

Zasoby

Bez uszczerbku dla autonomii budżetowej państw członkowskich państwa członkowskie zapewniają wystarczające zasoby ludzkie i finansowe do skutecznego stosowania środków określonych w niniejszej dyrektywie.”;

24) art. 29 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 29

Sprawozdanie Komisji i przegląd

Do dnia 2 lipca 2032 r. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie ze stosowania niniejszej dyrektywy. W sprawozdaniu ocenia się, w jakim stopniu państwa członkowskie podjęły niezbędne środki w celu zapewnienia zgodności z niniejszą dyrektywą, z uwzględnieniem jej technicznego wykonania, a w szczególności sposobu wdrażania przez państwa członkowskie art. 9a ust. 3. W swoim sprawozdaniu Komisja uwzględnia ustalenia Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej i Eurostatu.

W razie konieczności sprawozdaniu towarzyszy wniosek ustawodawczy.”.

Artykuł 2

Transpozycja

1. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 2 lipca 2028 r., z wyjątkiem środków niezbędnych do wykonania art. 1 pkt 21 niniejszej dyrektywy, wyłącznie w zakresie dotyczącym art. 26b dyrektywy 2012/29/UE, które zostają przyjęte i opublikowane do dnia 2 lipca 2030 r. Niezwłocznie powiadamiają o tym Komisję.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Sposób dokonywania takiego odniesienia określany jest przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego w dziedzinie objętej zakresem niniejszej dyrektywy.

*Artykuł 3***Wejście w życie**

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Strasburgu dnia 17 czerwca 2026 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

Przewodnicząca

R. METSOLA

W imieniu Rady

Przewodnicząca

M. RAOUNA
